LAISVE
Semi-Weekly
102-02 Liberty Ave.
Ozone Park, N. Y. 11417
Area Code 212
Tel. MIchigan 1-6887

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y., under the Act of March 3, 1879

LAISVĖ

THE LITHUANIAN SEMI-WEEKLY

LAISVĖ—LIBERTY
Dukartsavaitinis

Dalyje Queens apskrities (N. Y.)	$10.00
Kanadoje	$10.00
Kitur užsienyje	$1200
Jungtinėse Valstijose	$9.00

Pavienio egzemplioriaus kaina 10 centų

PRICE 10c

No. 4 ★ ★ ★ ★ ★ ★ Penktadienis, Sausio (January) 17, 1969, Ozone Park, N. Y. 11417 ★ ★ ★ ★ ★ ★ Metai 58-ieji

KRISLAI

Du jubiliatai
Fonetiška rašysena
Netekome gero laisviečio
Dėkui už "Laisvei" dovaną
Kada skaitomės pasenusiais

— Rašo **J. Gasiūnas** —

Praėjusioje ir šioje "Laisvės laidoje telpa rašytojo Juozo Baltušio straipsnis "Liaudies sūnus." Tai Justo Paleckio biografiniai bruožai.

Justas Paleckis gimė 1899 m. sausio 22 d. Jis dabar—70 metų amžiaus.

Antanas Bimba taipgi gimė sausio 22 d., bet penketu metų anksčiau. Jis dabar — 75 metų amžiaus.

Linkiu abiems jubiliatams ilgų, laimingų ir darbščių metų, taipgi tvirtos sveikatos.

—:—

Manau, beveik visi Lietuvių Literatūros Draugijos nariai bus gavę ir perskaitę knygą "Mano dešimtmečiai Amerikoje."

Tūli draugai jau pastebėjo leidykloje padarytų keletą klaidų ir daugeliui amerikiečių sunkiai suprantamą fonetišką amerikiečių vardų ir miestų pavadinimų rašybą.

Bet tai neišvengiamas dalykas, kuomet autorius gyvena New Yorke, o leidykla — Vilniuje.

—:—

Tenka taipgi pastebėti, kad knyga buvo išleista ne vien amerikiečiams, bet jos Lietuvoje išplatinta daugiau kaip 4,000 egzemplioriy.

Kadangi Lietuvoje svetimų šalių miestų ir žmonių vardai rašomi fonetiškai, kaip jie ištariami, tai ir šioje knygoje kitaip negalėjo būti.

Manau, vieną išimtį buvo galima padaryti, tai skliauteliuose įdėti Amerikos miestų ir žmonių vardus taip, kaip originaliai buvo parašyta.

—:—

Štai vienas su klaida paragrafas knygos 78-ame puslapyje:

"Amerikos Darbininkų partijos centras persikėlė Čikagon, ten pat buvo sudarytas ir Lietuvių sekcijos biuras. Jo pirmininku buvo Jurevičius, sekretore—Margarita Undžienė, iždininku — V. Paukštys, atsakingasis "Laisvės" redaktorius."

Bet originaliame knygos rašte buvo pasakyta:

"Savo sekretorium sekcija išsirinko R. Mizarą. Šiose pareigose jis išbuvo iki 1923 metų, kol grįžo Bruklinan. Tada sekretoriaus pareigas teko man perimti."

—:—

St. Peterburge (Fla.) šiomis dienomis mirė **Antanas Jurevičius.** Gyvendamas Brooklyne, buvo Darbininkų partijos Lietuvių sekcijos biuro pirmininkas, iki partijos centras persikėlė Chicagon.

A. Jurevičius pirmiau buvo aktyvus veikėjas pažangiame judėjime. Kai jo sveikata pradėjo silpnėti, išvyko Floridon ir ten mirė.

Netekome dar vieno gero laisviečio, nuoširdaus mūsų draugo.

—:—

Maloni laisvietė, dainininkė **Suzana Kazokytė-Jones,** prisimindama sesutės Aldonos Kazokytės - Grabauskienės mirties metinę sukaktį, dovanojo "Laisvei" 2 Lietuvių Namo Bendrovės šėrus.

Gyvendama New Yorke, Suzana labai dažnai palinksmindavo mus savo maloniu balseliu. Bet kai išsikėlė į Frackville, Pa., retai pas mus bepasirodo.

Už gražią laikraščiui dovaną širdingai Suzanai dėkui.

—:—

Kada gi mes skaitomės pasenusiais? 65 metų sulaukę, gauname Social Security pensiją ir daugumas darbininkų meta darbą, skaitosi nusenusiais.

Allentown, Pa., gyventojas John H.Newhard su tuo nesutinka. Jis tik šiomis dienomis metė darbą, minėdamas savo 102-ąjį gimtadienį.

Apie tuos, kurie sulaukę 65 metų išeina iš darbingumo, jis atsiliepia: "Jie yra truputį linkę prie tinginio."

Žinoma, ne visi gali būti taip ilgai darbingi, kaip šimtametis Newhard. Susilpnėjusi sveikata daugeliui nebeleidžia būti darbingais. Šimtametį susitikti tikrai retenybė.

—:—

1969 metais visi atlikime organizacines pareigas: laiku pasimokėkime LDS ir LLD mokesčius, dalyvaukime savo kuopų susirinkimuose, prisidėkime prie organizacinės veiklos.

Newarko kunigai reikalauja katalikų hierarchijos naikinti rasizmą

Newark, N. J. —20 Romos katalikų kunigų turėjo su spaudos reporteriais interviu. Jų kalbos buvo transliuojamos per radiją ir televiziją. Jie konkrečiai įrodinėjo, kad arkivyskupas Bolandas praktikuoja rasizmą, palaiko rasinę diskriminaciją.

Protestuojantieji kunigai toliau nurodo, kad arkivyskupas Bolandas nėra kokia nors išimtis. Visa katalikų bažnyčia Jungtinėse valstijose, jie sako, yra persigėrusi rasizmu ir skurdžių reikalų nepaisymu. Turtingiausią pasaulyje bažnyčia nieku neprisideda prie kovos už skurdo panaikinimą.

Jie reikalauja, kad arkivyskupas Bolandas ir visa katalikų hierarchija nieko nelaukiant atsikratytų rasizmo ir pradėtų kooperuoti su kovotojais prieš skurdą. Tarp 20 kunigų yra tik vienas negras kunigas.

Prasti ambulansai daugeliui esti mirties priežastimi

Washingtonas. — National Research Council skelbia, kad dėl blogai paruoštų ambulansų Jungtinėse Valstijose be reikalo žūsta daug žmonių. Iš daugiau kaip 50,000 kasmet žūstančių trafike žmonių, trečdalis miršta tik todėl, kad laiku jiems nesuteikiama pirmoji pagalba.

Nacionalinė Tyrimo Taryba yra dalis Nacionalinės Mokslų Akademijos, 1863 metais Kongreso užgirtos. Taryba pravedė platų tyrinėjimą ir surado, kad Jungtinėse Valstijose ambulansai nėra gerai paruošti pirmajai pagalbai, neturi pakankamų įrengimų ir patarnautojų, prašėiau paruošti, kaip kitų šalių ambulansai.

Kriminalistai gauna nemaža ginklų iš armijos sandėlių

New Yorkas. — Iš New Jersey valstijos armijos ginklai vežimais slaptai vežami į New Yorko "juodąją rinką", kurioje visoki kriminalistai gali lengvai jų isigyti.

Ginklų kontrolės inspektoriai vienoje vietoje užtiko daugiau kaip 33,000 visokio kalibro ginklų $20,000 vertės. Areštuotas vienas armijos saržentas ir vienas civilinis, kurie padėjo išvogti ginklus iš armijos ginklų sandėlio.

Daugelis išvogtų ginklų yra net nuo antrojo pasaulinio karo, atvežtų iš Vokietijos, Prancūzijos, Japonijos, Tarybų Sąjungos.

Karo laive sprogimas užmušė 25 jūreivius

Pearl Harbos, Hawaii. — Jungtinių Valstijų atominiame karo laive įvykęs sprogimas ir vėliau gaisras užmušė 25 jūreivius ir sužeidė 85.

90,000 tonų Enterprise laive gaisras buvo greit užgesytas. Atominis reaktorius nesugadintas, bet laivo įrengimams nuostolių daug padaryta.

Sprogimas įvyko tuo metu, kai laivo lėktuvai su bombomis darė manievrus.

Kairas mini 1,000 metų sukaktį

Kairas. — Egipto sostinė iškilmingai mini tūkstantmetinę sukaktį nuo šio miesto uždėjimo.

Minėjimas tęsis per visus šių metų 12 mėnesių.

"LAISVĖS" VAJUS

GAVIMUI NAUJŲ SKAITYTOJŲ

Vajus prasidėjo su 1 d. spalio, 1968 m., ir tęsis iki 31 d. sausio, 1969 m.

KONTESTANTŲ STOVIS DABAR YRA TOKS:

	Punktai
Valys Bunkus, Brooklyn, N. Y.	**8154**
Connecticut valstijos vajininkai	**6079**
Philadelphia, Pa.	**4096**
N. J. valstijos vajininkai	**3990**
M.Valilionienė, Miami, Fla.	**3124**
V. Vilkauskas, St. Petersburg, Fla.	**2812**
J. Jaskevičius, Worcester, Mass.	**2577**
Geo. Shimaitis , Brockton, Mass.	**2550**
So. Boston, Mass.	**2376**
A. Račkauskienė, M. Kazlauskienė Haverhill, Mass.	**2236**

A. Braus, Rochester, N. Y.	2170	Kanadiečiai	773
P. Bečis, Great Neck, N. Y.	1668	LLD 87 kp., Pittsburgh, Pa.	758
S. Penkauskienė—A. Shupetrienė, Lawrence, Mass.	1536	Ig. Klevinskas, Scranton, Pa.	612
V. Sutkienė—V. Taraškienė, San Francisco, Calif.	1200	A. Bernat, Los Angeles, Calif.	588
M. Uždavinis—A. Zaruba, Norwood, Mass.	1136	Marytė Smalstienė, Ludington, Mich.	564
LLD 20 kp., Binghamton N. Y.	958	Geo. Žebrys, Cleveland, Ohio	512
Vera Smalstys Livonia, Mich.	924	P. Gasparienė, Grand Rapids, Mich.	360
J. Stanienė, Baltimore, Md.	900	M. Žiedelis, Nashua, N. H.	324
Chicago, Ill.	802	J. K. Alvinas, Yucaipa, Calif.	312
E. Kralikauskienė, Lawrence, Mass.	780	O. Žilinskienė, Wilkes-Barre, Pa.	228
		C. K. Urban, Hudson, Mass.	204
		L. Tilwick, Easton, Pa.	180

(Pabaiga 4-me psl.)

KABLEGRAMOS IŠ LIETUVOS

Apdovanojimai

Vilnius. — Tarybų Sąjungos liaudies ūkio laimėjimų parodos vyriausiasis komitetas už mokslo, technikos, pramonės pasiekimus apdovanojo eile Tarybų Lietuvos aukštųjų mokyklų, mokslo įstaigų ir įmonių diplomais, o didelę mokslo ir liaudies ūkio darbuotojų grupę — garbės diplomais, aukso, sidabro ir bronzos medaliais.

Pirmojo laipsnio diplomais apdovanoti Vilniaus Valstybinis Kapsuko universitetas, Kauno Politechnikos institutas, antrojo laipsnio diplomais — Lietuvos Mokslų Akademijos puslaidininkių fizikos institutas, Vilniaus skaičiavimo mašinų gamykla, trečiojo laipsnio diplomu — Šiaulių pieno kombinatas.

65-kiems šių įstaigų ir įmonių darbuotojams, chemijos pramonės valdybos projektavimo -konstravimo biuro, Kauno buitinės chemijos pramonė valdybos vilnonių audinių fabriko, Kauno pieno kombinato ir valstybinio grūdų produktų ir kombinuotojų pašarų pramonės komiteto, Panevėžio gamyklų valdybos laboratorijos specialistams paskirti medaliai.

X

Dailininkų paroda

Vilnius. — Čia atidaryta dailininkų paroda Parodų rūmuose. 42 dailininkai eksponuoja pustrečio šimto kūrinių.

Lankytojai susipažįsta su dailininkų Jucio Kisarausko, Kostiuškos Kučio, Rauduvės Trečiokaitės - Žebenkienės ir kitų darbais. Miniatiurinė grafika atspindi Vilniaus architektūrą, padavimus ir legendas apie Tarybų Lietuvos sostinę.

X

Trečiasis rajone

Kaunas. — Gražia darbo pergale trečiuosius penkmečio metus užbaigė Lietuvos Veterinarijos akademijos mokomojo ūkio gyvulininkystės darbuotojai. Iš karviu vidutiniškai gauta po 4,330 kilogramų pieno. Pirmaujančios melžėjos Stasė Dubenečienė ir Jadvyga Sakytė primelžė daugiau kaip po 5,670 kilogramų pieno. Jos pirmauja ir rajone.

Kiekvienam 100 hektarų naudmenų čia pagaminta po 1,070 centnerių pieno. Tai trečiasis ūkis rajone, peržengęs 1,000 centnerių ribą.

Pieno fermų darbuotojai priėmė naujus socialistinius isipareigojimus ketvirtiesiems penkmečio metams. Kiekvienam 100 hektarų žemės ūkio naudmenų jie pasižadėjo pagaminti po 1,100 centnerių pieno.

X

Tulienės darbų paroda

Ukmergė. — Apie šešis tūkstančius žmonių aplankė Kostancijos Petrikaitės-Tulienės, kilusios iš Ukmergės, darbų parodą. Parodoje, kuri daugiau kaip du mėnesius veikė vietos Kraštotyros muziejuje, buvo eksponuojama daugiau kaip 200 darbų — keramika, akvarėlės, dirbiniai iš metalo ir kt.

Petrikaitė-Tulienė padovanojo Kraštotyros muziejui savo kūrinį— lėlių kompoziciją (dainų ir šokių ansamblis kolūkyje).

Antanas Vaivutskas

Singapore. — Čia atvyko pirmas TSRS ambasadorius Ilija Safronovas.

Kariai ir veteranai vadovaus Nixono inauguracijos metu demonstracijai prieš karą

Washingtonas. — Sekmadienį, sausio 19, prieš pat prez. R. Nixono inauguraciją, įvyks kovotojų prieš karą Vietname demonstracija.

Demonstracijai vadovaus kariai iš daugelio militarinių stovyklų, taipgi karo veteranai. Masinis mitingas prasidės 1 val. prie Baltųjų Rūmų. Vakare nuo 7 val. prasidės balius už taiką.

Demonstraciją ruošia taikos organizacijos, kurios turi savo skyrius įvairiuose miestuose.

Šeštadienį, sausio 18, įvyks vienos dienos konferencija Hawthorne School, 501 1 Street S. W. Pirmadienį, prezid. Richardo Nixono inauguracijos metu, taikos kovotojai išstos su antikarįniais plakatais ir šūkiais.

Prez. Nixonas galės pamatyti ir pajusti amerikiečių sentimentą prieš karą Vietname.

Kalifornijos mokytojai grąso skelbti generalį streiką

San Francisco, Calif. — Kalifornijos valstijos organizuoti mokytojai paskelbė, kad jie visi išeis streikan, jeigu valstijinė kolegija paleistų iš darbo streikuojančius profesorius.

Daugiau kaip 500 kolegijos profesorių yra streiko lauke. Jie reikalauja, kad kolegijos administracija tartųsi su Juodųjų Studentų Sąjunga, su Trečiuoju Pasaulio Išsilaisvinimo Frontu, kuris taipgi veikia tarp kolegijos studentų ir mokytojų. Taipgi reikalauja algų pakėlimo ir darbo sąlygų pagerinimo

Visoje valstijoje yra apie 12,000 organizuotų mokytojų.

Pusbadžiai gyvenančiųjų vaikai yra neužaugos, silpnavaliai

Washingtonas. — Sveikatos, Švietimo ir Gerovės sekretorius W. J. Coren Kongresui liūdijo, kad badaujančiai ir pusbadžiai gyvenančių šeimų vaikai yra nedaaugliai, fiziniai ir protiniai silpni.

Nacionalinės Sveikatos Tarnybos (National Health Service) tyrinėtojas dr. A. E. Schaefer, papildydamas Coheno raportą, liūdijo, kad pravesti tyrinėjimai daugiau kaip dviejuose šimtuose pavietų rodo siaubingą padėtį, kokioje gyvena milijonai šeimų.

Vien tik Texas valstijoje du trečdaliai šeimų teturi mažiau $3,000 pajamų į metus ir pergyvena labai sunkią padėtį. Tik 10 procentų šeimų tegauna kokią nors paramą iš labdaringų įstaigų.

Paskutinė prez. Johnsono kalba

Washingtonas. — Prez. Johnsonas sausio 14 d. vakare pasakė Kongresui paskutinę kalbą. Tai buvo, kitaip sakant, atsisveikinimo kalba.

Jis pasigyrė, kad jam prezidentaujant 5-etą metų padaryta šalyje daug pažangos, iškovota nemažai socialinių reformų, bet karas Vietname pasiliko neužbaigtas. Siūlė ir toliau tęsti visuomenei naudingas reformas, ypač pakeliant senatvės pensijas, naikinant skurdą, statant daugiau naujų gyvennamių ir t. t. 10 proc. pakeltus taksus patarė palikti toliau, kad būtų galima budžetą subalansuoti.

Užsienio reikalais jis apgailestavo, kad karas Vietname nebaigtas ir patarė visiems dėti pastangas, kad Paryžiaus derybos būtų sėkmingos. Taipgi jis siūlė tartis su Tarybų Sąjunga Vidurryčių krizės klausimu ir kitais reikalais.

Kongresmnai ir senatoriai smarkiai plojo prez. Johnsonui.

286 mainierius užmušė

Washingtonas. — Per pastaruosius 11 mėnesių anglies kasyklose užmušta 286 mainieriai. Tai daugiau negu pirmiau.

EXTRA

Maskva. — Tarybų Sąjungos paleisti du erdvių laivai erdvėse susisiekė ir keturi kosmonautai galėjo persikelti iš vieno laivo į kitą. Tai skaitomas didžiulis mokslinis pasiekimas.

Paryžius.—Vietnamo taikos derybos bus pradėtos sausio 18 d. Jau susitarta visoms keturioms konferencijos delegacijoms vesti derybas prie apvalaus stalo, kad delegacijos turėtų lygias teises.

LAISVE LITHUANIAN SEMI-WEEKLY

PUBLISHED BY THE LAISVE, INC.
Published Tuesdays and Fridays, except in case of Holidays
102-02 LIBERTY AVENUE, OZONE PARK, N. Y. 11417
Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y.
Established April 5, 1911 — ANTHONY BIMBA, Editor

SUBSCRIPTION RATES:

United States, per year $9.00	Canada, Lat. Amer., per year, $10.00
United States, per 6 months 5.00	Canada, Lat. Amer. 6 months $5.50
Queens Co., per year $10.00	Foreign countries, per year, $12.00
Queens Co., per six months $5.50	Foreign countries, 6 months, $6.50

Svečiai iš Lietuvos

ŠIUO TARPU Jungtinėse Valstijose vieši didžiulė—net iš 22 asmenų turistų grupė iš Tarybų Lietuvos. Viešės tiktai porą savaičių, bet pasieks ir tolimuosius Vakarus—Los Angeles ir San Francisco.

Gaila, kad apie svečių atvykimą sužinota labai greitomis, todėl, aišku, ne visur yra galima su jais plačiajai Amerikos lietuvių visuomenei susitikti ir susipažinti. Sakoma, kad vizos buvo gautos tiktai prieš porą dienų prieš išvykimą. Todėl nereikia turistus kaltinti už nepranešimą iš anksto.

Kaip ten nebūtų, svečiai jau čia. Atvyko sausio 13 dieną, o grįš į tėvynę sausio 28 dieną.

Grupėje matome įvairiausių užsiėmimų ir profesijų atstovus. Įvairesnę grupę sunku ir beįsivaizduoti. Joje randame mokslininkų, dainininkų, muzikantų, filosofų, darbininkų, kolūkiečių, žurnalistų, rašytojų, aktorių pačius geriausius atstovus. Ji susideda iš moterų ir vyrų, jau su nemažu metų kalnu ant savo pečių ir dar visai jaunų šių dienų Lietuvos darbuotojų.

Nuoširdžiausias mūsų saliūtas svečiams iš Lietuvos! Lai jūsų viešnagė mūsų Amerikoje būna linksma ir laiminga!

Kaip geriau ir praktiškiau?

AMERIKOS negruose plinta judėjimas už reikalavimą, kad visose aukštosiose mokyklose (kolegijose, universitetuose, institutuose) būtų įsteigtas atskiras, specialus negrų departamentas. Skundžiamasi, kad iki šiol mūsų aukštosiose mokyklose negrų reikalai buvo visiškai pamiršti. O jų yra be galo daug. Sakoma, kad tiktai per tokius departamentus būtų kreipiamas reikalingas dėmesys negrų istorijos ir reikalų studijoms.

Bet Nacionalinio Negrų Pažangos Susivienijimo direktorius Roy Wilkins tokį sumanymą atmeta. Jis sako, jog tai reikštų naujos formos segregaciją, juodųjų atskyrimą nuo baltų, įnešimą vaidų ir nesusipratimų tarp rasių. Ko mums reikia, jo supratimu, tai bendrose studijose daugiau dėmesio į negrų istoriją, į jų įnašą į mokslą, į jų kultūrą, į jų meną bei dailę. Tai praeityje buvo ignoruojama. Tai turi būti pataisyta.

Šis įžymaus negrų vado pasisakymas sukelia nemažai diskusijų ir ginčų pačių juodųjų žmonių gretose.

Kaip būtų geriau? Kuris kelias būtų tikresnis ir teisingesnis?

Pasitraukiančio ambasadoriaus žodis

MR. W. Averell Harriman iki šiol vadovavo Amerikos delegacijai Paryžiaus derybose dėl Vietnamo karo baigimo. Dabar jis su Paryžiumi atsisveikino ir tą vietą užleido Nixono paskirtam naujam delegacijos vadui Cabot Lodge. Bet atsisveikindamas Mr. Harriman tarė žodį tiems, kurie vadinasi "vanagais" ir reikalauja karą vesti iki pilnos militarinės pergalės. Mr. Harrimanas juos atmeta ir pasmerkia. Jis, matyt, nemato galimybės karą laimėti.

Toks "laimėjimas" pareikalautų dar didesnio karo išplėtimo, visiško sunaikinimo ne tik Šiaurės Vietnamo, bet ir Pietų Vietnamo. Harrimanas mano, kad Amerikos misija Vietname yra apribota, būtent, užtektų to, jeigu Pietų Vietnamo dabartinis militarinis režimas būtų išgelbėtas ir įtvirtintas. Jis mano, kad tai pasiekti bus galima derybomis. Todėl jis stoja už tai, kad dabartinės derybos būtų tęsiamos, kol toks tikslas bus pasiektas. Nors tai būsią sunkus ir ilgas procesas, bet jis pataria turėti kantrybės.

Ką pasakys naujasis prezidentas ir jo paskirtasis amerikinės delegacijos pirmininkas Cabot Lodge? Kiek žinoma, Mr. Lodge Vietnamo klausimu save priskaito prie "vanagų." Sakoma, kad tik todėl jį prezidentas Nixonas pasirinko savo atstovu Paryžiaus derybose.

POEZIJA

Jau seniai saulėlydžiai užgeso,
Spengia ausyse vidurnakčio rimtis.
Saulė greit nubrauks sidabro rasą,
Vėl praeis be miego dar viena naktis.

Tu šiąnakt tokia negailestinga,
Su tavim sėdėsiu lig pirmų gaidžių.
Nors galva pasunko, smegenys aptingo,
Dėl tavęs akių sumerkti negaliu.

Susitarkime, poezija: šią naktį
Leisk užmigti — ilsisi seniai visi,
Bet ir vėl bijau tavęs netekti —
Tu dalele džiaugsmo ir širdies esi.

Viktoras Balkauskas

KAS KĄ RAŠO IR SAKO

BARA, KAD NEPATAIKĖ...

"Tėviškės žiburiai" pastebi savo vienminčiams New Yorke, kad ne ten jie dainininką Noreiką piketavo. Kaip žinia, jie jį piketavo prie Brooklyn Academy of Music salės. Bet jis dainavo ir Tarybų Sąjungos pasiuntinybėje Jungtinėse Tautose. Ot, sako, jį ir reikėjo piketuoti ten, "kur proagandistas A. Laurinčiukas garbino 'proletarinės revoliucijos' penkiasdešimtmetį Lietuvoje."

Bet, žinoma, piketininkai būtų laimėję tik tiek, kad dar garsiau būtų pademonstravę savo priešlietuviškumą ne tik amerikiečiams, bet ir kitų šalių diplomatams.

YRA KUO PASIDŽIAUGTI IR PASIDIDŽIUOTI

Vilniaus "Tiesoje" (sausio 7 d.) plačiai rašoma apie įvykusią Panevėžio rajono ekonominę konferenciją. Džiaugiamasi dideliais pasiekimais. Aprašymas pradedamas pastabomis bendrai apie žemės ūkį. Sakoma:

"Baigiami susumuoti pernykščiai ūkinių metų rezultatai. Pasiekti gražūs ir reikšmingi poslinkiai. Dvidešimt centnerių grūdų iš hektaro, daugiau kaip trys tūkstančiai kilogramų pieno iš karvės, mažiau keturi penktadaliai geriausiai įmitusių galvijų — visa tai pasiekta pirmą kartą respublikos žemdirbystės istorijoje".

Panevėžiečiai, žinoma, neatsilieka. Konferencijoj raportuojama:

Panevėžiečių pasiekimai, intensyvinant gamybą, taip pat ryškūs. Visų žemės ūkio produktų gamyba per pastaruosius ketverius metus rajono kolūkiuose ir tarybiniuose ūkiuose išaugo apie 1.5 karto, iš šio skaičiaus grūdų gamyba padidėjo 36 proc., pieno—58 proc., mėsos—40 proc., kiaušinių—68 proc. Pernai iš hektaro gauta po 20.6 centnerio grūdų, primelžta iš karvės po 3070 kg. pieno, parduota 91 proc. aukščiausio įmitimo galvijų. Apie 80 proc. pieno gamybos padidėjimo gauta, pakilus karvių produktavimui.

Apžvelgdamas pernykščius rezultatus, Panevėžio rajono gamybinės žemės ūkio valdybos viršininkas **V. Nakas** pabrėžė, kad būtent jie sudaro atramą siekti dar geresnių rezultatų likusiais penkmečio metais. Tokios gairės jau aptartos, numatytos. Gamybos intensyvinimo pagrindu panevėžiečiai pasiryžę 1969—1970 metais pakelti grūdinių kultūrų derlingumą iki 22—24 cnt iš hektaro, bulvių — iki 150 centnerių, cukrinių runkelių iki 260—270 centnerių. Paskutiniaisiais penkmečio metais, palyginus su pernykščiais, mėsos gamybą planuojama padidinti 25 proc., pieno — 11 proc., primelžti iš karvės po 3,200 k. pieno.

IRGI IŠ ISTORIJOS

Dabar buvęs Lietuvos diktatorius A. Smetona labai gerbiamas ir garbinamas žmogus "veiksnių" ir "vaduotojų" gretose. Ne tik smetonininkai iš Clevelando "Dirvos," bet ir klerikalai su socialistais iš "Draugo" ir "Naujienų" su "Keleiviu" persižegnoję jį vadina Lietuvos prezidentu.

Gal sakysite, kad brolius menševikus nereikėtų priskirti prie Smetonos garbintojų? Pasiskaitykite sekamą sausio 8 dienos "Keleivyje":

"Prez. A. Smetonos minėjimas

Šeštadienį, sausio 11 d., 7 val. 30 min. vak. Tautinės Sąjungos namuose So. Bostone yra rengiamas buvusio Lietuvos prezidento Antano Smetonos 25 mirties metinių minėjimas.

Kalbės Antanas Diržys iš New Yorko, bus meninė programa."

Bet šlauniausias ir seniausias Smetonos garbintojas K. S. Karpius Karpavičius, (buvęs "Dirvos" leidėjas ir redaktorius), atverčia istoriją ir parodo juos dideliais veidmainiais. Parodo, kad jie tik dabar atsivertė prie Smetonos, o savo laikais buvo jo dideli priešai. Tokie baisūs priešai, jog norėję ir bandę "užtrenkti duris p. Smetonai į Ameriką įvažiuoti."

Visa tai aiškiausiai išdėstyta randame Karpiaus straipsnyje "Prezidento Antano Smetonos dienos Amerikoje"? ("Dirva," 1969 m. sausio 8 d.).

Išgirdus, kad diktatorius, išnešęs kailį iš Lietuvos, ruošiasi atbėgti į Ameriką, viename Amerikos Lietuvių Tarybos posėdyje jos pirmininkas "Draugo" redaktorius Leonardas Šimutis šaukęs: "Kas čia galima padaryti, kad Smetona į Ameriką neįvažiuotų?..." Na, ir ALT nesigailėjusi jokių pastangų Smetonos į Ameriką neįleisti. Džiugu, sako Karpius, kad tos pastangos nuėjo vėjais...

Netenka abejoti, kad šituos Karpiaus kaltinimus Šimutis, Grigaitis, Vaidyla ir Daužvardis skaitys susiraukę, o gal mušis į krūtinę ir prašys atleidimo...

Iš laiškų

Gerbiamas Tamsta,

Naujų 1969 metų proga siunčiu širdingiausius sveikinimus. Linkiu viso kas tik geriausia, o ypatingai sveikatos, sėkmės darbe ir asmeniškame gyvenime.

Širdingai dėkoju už labai įdomią knygą "Klesti Nemuno kraštas."

Su pagarba,

Aldona Leončikienė
Lenkija, Seinai

Perskaitę "Laisvę" paduokite kitiems, kurie jos dar neskaito.

Vilniuje žiema. A. Tumėno nuotrauka.

A. PETRIKA

Uždarytas dar vienas žurnalas

Uždarytas New Yorke ėjęs dvisavaitinis žurnalas **"The Saturday Evening Post"**, leistas per 147 metus. Žurnalas turėjo tris su puse milijono skaitytojų, o leidėjai savo kasoje 15 milijonų dolerių grynais. Tad kodėl jam užgiedota "Requiem"? Žurnalas sulaikytas dėl to, kad nešė kasmet po 10 milijonų dolerių nuostolio, o leidėjai norėjo pelno. Per septynis su puse meto žurnalas davė leidėjams 62 milijonu dolerių nuostolio. Kodėl? Dėl to, kad žurnalas, kadaise turėjęs šešis su puse milijono skaitytojų, pusę to skaičiaus savanoriškai nurašė (sumažino); kad iš 4,435 puslapių metinių reklamų 1950 m., nukrito iki 904 puslapių. Amerikos laikraščių bei žurnalų gyvybinis kraujas yra ne prenumeratoriai, bet **reklamos.** Taigi ir "Postas" mirė ne dėl stokos skaitytojų, bet reklamų.

Minėtas žurnalas buvo įsteigtas 1821 m. Pradžioje leidėjai tiksliai puoselėjo legendą, būk "Postą" įkūręs Benjaminas Franklinas; būk jis esąs tęsinys jo 1728 m. įsteigto "The Pennsylvania Gazette". Bet tai netiesa, tik ieškojimas prestižo. Leidiniai buvo "gimininginį" tik tuo, kad pirmieji "Posto" numeriai buvo atspausdinti toje pačioje spaustuvėje, kur spausdinosi B. Franklino leidžiamas laikraštis.

Prieš porą metų "Posto" leidėjų bendrovės viršininkas M. S. Ackermanas sugalvojo "gudrų skymą" pakelti žurnalo prestižą ir įplaukas. Jis panoro nusikratyti "beverčiais lūšnynų skaitytojais"; iš masinio žurnalo padaryti "aukštosios klasės", sofizmu persisunkusios aukštuomenės, favoritą. Kitiem žurnalam pavedė daugiau kaip 3 milijonus savo "prastų" prenumeratorių, pakėlė kainą iki 50 centų (pradžioje žurnalas buvo savaitinis ir pardavojamas po 5 centus egz.) ir pakeitė jo turinį. Visą populiarią medžiagą iš jo išmetė, o dėjo tik mokslinius raštus ir tik inteligentijai suprantamą beletristiką. Reklamų kiekis tuoj nukrito ir įvyko krachas. Reklamininkai juk skaitytojų kokybės nepaiso, jiems svarbu kiekybė.

O vistik gaila, kad toks aukštos kokybės žurnalas negalėjo išsilaikyti. Žurnalas per 147 metus atspindėjo daug įdomių įvykių ne tik Amerikoje, bet ir visame pasaulyje: karus, sukilimus, revoliucijas, bedarbes, kovas darbo su kapitalu, mokslo bei technikos iškilimą, pažangą visuomenėje, politikoje, literatūroje, mene, etc. Jo titulinį viršelį per daug metų puošė talentingas pažangus dailininkas Norman Rockwell. Tik užgriuvus reakcinio senatoriaus Makarčio politinių galvažudžių klikai, pašalinti iš žurnalo ir Rockwellio kūriniai (jie išleisti atskiru leidiniu-albumu).

"The Saturday Evening Post" bendradarbių plejada žurnalas ir žengdamas į kapą gali užtarnautai didžiuotis. Štai kokie vardai puošia jo komplekto lapus: Booth Tarkington, Edgar Allan Poe, James Fenmore Cooper, Jack London, Rudyard Kipling, Harriet Beecher Stowe, Stephen Crane, Theodore Dreiser, Bret Harte, Frank Norris, O. Henry, Joseph Conrad, Edna Ferber, Thomas Wolfe, F. Scott Fitzgerald, John Galsworthy, Fannie Hurst, Sinclair Lewis, Arthur Conan Doyle, William Faulkner, Gertrude Stein, Charles Lindbergh, Robert Oppenheimer, Aldous Huxley, Bertrand Russell ir kiti. Šie vardai, ar bent jų dalis, daugeliui literatūros mėgėjų žinomi. "Poste" rašė ir daugelis JAV prezidentų.

"Posto" leidėjų bendrovė nesubankrotavo; ji prisijungė prie kitos pelningesnės įstaigos. Be darbo liko 250 spaudos darbininkų; šie tai skaudžiausiai nukentėjo. "Postą" norėjo nupirkti M. Russetas, avangardinio Grove Press leidėjas, bet Ackermanas su pasiūlytomis sąlygomis nesutiko.

Mums, lietuviams, tiesiog nesuprantama, kodėl žurnalas, turįs šešis ar tris milinus skaitytojų, negali išsiversti? Neseniai užsidarė keli dideli dienraščiai, irgi turėję milijonus skaitytojų. Mūsų laikraščiai ir su 2,000 skaitytojų, nors ir sunkiai, vistik išsilaiko. Stoką reklaminių įplaukų jie papildo vajais bei aukomis — ir nemiršta! Tačiau reikia suprasti, koks skurdus jų gyvenimas ir juos reikia paremti!

Teologija kojomis aukštyn

Dvidešimtojo šimtmečio moksliški pasiekimai dar kartą nuginklavo "dangaus atstovus," globėjus. Mūsų Apollo 8 astronautai nuskrido iki Mėnulio, apskrido jį ir ėmė nuotraukas, kuriose aiškiai matosi Mėnulio paviršius: akmenuota bei išdegusi lava.

Astronautai arti Mėnulio ne tik ima jo nuotraukas, bet ir kalba su Apollo 8 komanda čia ant žemės. Viskas gerai girdima, rodosi, kad tik čia už durų.

Į "dangų" nuskridę žmonės kalbasi ir tariasi su žmonėmis čia ant žemės, kada, kur ir kuriuo laiku jie sugrįš! Jei mano ir jūsų bobutė būtų tai girdėjusi, ji būtų sakiusi, kad jau tikrai velnias apsėdo.

Laikai keičiasi. Praeityje mokslo vyrai, kaip Galilėjus, buvo kankinami už suradimą, kad žemė yra apvali, kad ji sukasi apie savo centrą ("ašį") ir tuo pat laiku skrenda aplink saulę.

Kas mokslininkus persekiojo ir kankino? Bažnyčios atstovai - inkvizitoriai. O šiuo laiku popiežius Povilas VI, teigiamai paveiktas, sveikino mūsų astronautus ir mokslininkus už jų pasiekimus. Betgi šis pasiekimas, rodos, yra taip pat svarbus, kaip ir suradimas, kad žemė yra apvali ir sukasi apie savo centrą bei keliauja aplink saulę, ką mūsų laikais jau žino ir kiekvienas pradinės mokyklos vaikas.

Teologijai didelis smūgis. Ten buvo dangus, jo nėra. Ten — erdvėse, dausose, už debesių — bažnyčios išgalvotas "amžinas gyvenimas po dešinei dievo tėvo." Ten gieda aniuolai, kiekvienas krikščionis turi nuo dievo paskirtą jam aniuolą sargą, kurs jį privalo gelbėti nuo velnio žabangų; ten didelis skaičius šventųjų, kurie tik klauso aniuolų giedojimo ir amžinai klausys. O dabar visa tai dingsta!

Mums visiems yra žinoma, kad mūsų laikais yra apskelbta daug naujų šventųjų. Popiežius Povilas VI rūpinasi paskelbti buvusį popiežių Joną XXIII šventuoju. Tiesa, jis buvo geras žmogus, o visgi, jį pasiųsti į dangų, kurio nėra, tai didelė nesąmonė.

Teologija, religija, bažnyčia, jos aiškinimai neturi dugno, neturi pamato. Kada jai reikia atsistoti akis į akį ir turėti reikalą su gamtiniais mokslais, ji sulumpa. Ot kodėl popiežius Povilas VI, teigiamai astronautų ir mokslininkų pasiekimais paveiktas, matė reikalą sveikinti juos

Žmogus daro stebuklus; jis kyla į erdves, jo tikslas patirti. Jis skrido aplink Mėnulį. Jis ir vėl skris. Išlips ant Mėnulio, tyrinės; norės, patirti, kas glūdi jo kloduose. Jis čia nesustos, skris ir už Mėnulio.

Žmogus, jo žmogiškumas, jo įgimtis, traukimas, rūpestingumas — tirti, surasti, išbandyti. O kada jis to noro, to traukimo netenka, tada jis tampa tik daiktas.

Žmogui vis siekiant daugiau mokslo, žengiant į priekį, bažnyčios įtaka ir mokymas nyksta kaip ryto rasa.

Dzūkelis

J. BALTUŠIS

LIAUDIES SŪNUS

(Pabaiga)

Tiesiai iš gyvenimo

Toks jo eilėraščių rinkinys, pirmasis rinkinys, "Dienų nelaisvėj," kuriame visi kūriniai parašyti būtent ant karštų pėdų. Aplankęs Tarybų Sąjungą, jis rašo stipriai įsimenančią kelionės įspūdžių knyga "SSRS — mūsų akimis." Net ir tie jo literatūriniai darbai, kurie iš pirmo žvilgsnio atrodo lyg ir nesą aktualūs bei sprendžiantieji gyvenamojo momento problemas, visuomet pažymėti pagrindiniu "karštų pėdų" bruožu.

Siautėjant buržuazinės Lietuvos cenzūrai, negalėdamas atvirai pasmerkti aštrius socialinius prieštaravimus, neregėtą darbo žmonių išnaudojimą, nuosios buržuazijos moralinį nuvirimą, Justas Paleckis rašo meninės apybraižos knyga apie... Rusijos paskutinį cara — Nikolajų antrąjį. Tačiau kokia tolima beatrodė šitos knygos tematika ano meto Lietuvos gyvenimui, o skaitytojas labai lengvai atrado analogijas tarp carizmo siautėjimo vaizdų ir tuometinio fašizmo Lietuvoje.

Analogija buvo tiek ryški, kad daugeliu atveju užtekdavo mintyse pakeisti žmonių pavardes ir vietų pavadinimus, ir gavosi aštri fašistinės diktatūros kritika, giliai atsiliepianti kiekvieno skaitytojo širdyje. Kartu su tuo ši stambi trijų tomų knyga buvo lyg ir savotiška Rusijos revoliucinių įvykių istorija, pateikta visiems prieinama, lengvai įsimenama forma.

Reikia naujos laidos

Prie progos tenka nusistebėti, kad "Paskutinis caras" nesulaukia dabar naujos laidos. Visiškai be reikalo! Gyvenimas pakito neatpažįstamai, jokių analogijų nebeliko nė mažiausios žymės, tačiau knyga "Paskutinis caras" savo gausia medžiaga apie ano, iki revoliucinio, meto Rusiją, jos liaudį, liaudies pavergėjus, carizmo šulus ir ypač apie pati cara Nikolajų antrąjį, bevali, menkai išsivysčiusio proto, primityvų ir lėkšta žmogutį, kuriam buvo patikėta visa didžiulė Rusijos imperija, nė kiek nenustojo savo aktualumo ir patrauklumo.

Ypač šia knyga susidomėjęs perskaitytų mūsų jaunimas, kuris mažai ką beži no apie praėjusius laikus. Juo labiau, kad knyga, kartojame, parašyta paprasta, lengvai visiems įsimenama forma. Tenka iš tikrųjų apgailestauti šios knygos nepateikima šiuolaikiniam mūsų skaitytojui.

Įvairiausiose veiklos formose

Justas Paleckis visuomet buvo gyvenimo tirštumoje, aktyvus ir nepailstantis jo dalyvis. Jis nesitenkino vien originaline kūryba, o pajutęs reikalą ėmėsi ir vertėjo darbo, supažindindamas lietuvių skaitytoją su įžymiųjų latvių rašytojų — R. Blaumanio, J. Rainio, E. Veidenbaumio ir kitų—kūriniais.

Nesutaikomai nekęsdamas bet kokio abejingumo, minties sustingimo, inercijos, lėkštumo ir miesčioniškumo, jis imdavosi įvairiausių visuomeninės veiklos formų, tame tarpe ir tokių, kurios, paviršutiniškai žiūrint, atrodytų gana keistos ir naivios.

Kas šiandien beatmena Butų nuomininkų draugiją, veikusią Kaune fašistinio režimo sąlygomis? Iš pirmo žvilgsnio tai buvo visiškai apolitinė organizacija, ir uždavinius ji sau statė daugiau negu kuklius: siekti butų nuomos sumažinimo, nuomavimo sąlygų pagerinimo. O tuo tarpu draugijos nariai — įvairiausių pasaulėžvalgų ir isitikinimų žmonės, pažangioji inteligentija, jaunimas ir ypač darbininkai— labai greitai prarasdavo ribą tarp buto nuomos ir kitu klausimų, aktualių ir aštrių, ir kėlė juos tokia drąsa ir energingumu, kad šios draugijos susirinkimai visuomet vyko audringiausioje atmosferoje, sausakimšai pripildytose salėse, o jų atgarsiai ilgai dar aidėdavo po visą miestą, buvo komentuojami, svarstomi, aptariami fabrikuose ir istaigose, darė žmonėms iš tikruju revoliucionuojantį poveiki.

Fašistinė žvalgyba ne iš karto susigriebė ir perprato šito reiškinio prasme. Juo tad su didesniu įtūžimu griebėsi ji represių. Draugijos pirmininkas Justas Paleckis buvo areštuotas ir ištremtas iš Kauno, susirinkimai uždrausti. Bet darbas jau buvo padarvtas, žmonių galvosena išjudinta, jie įprato drąsiai ir atvirai reikšti savo mintis.

O tokių visuomeninės veiklos barų Justas Paleckis varė ne vieną, nors ir mažesnės reikšmės, mažesnės apimties.

Suartėjimas su komunistais

Idėjiniam jo apsisprendimui, be abejonės, lemiamą vaidmenį suvaidino suartėjimas su komunistais, kovojusiais giliame pogrindvje. Šitai ivyko jau 1931 metais.

Šalia savo žurnalistinės veiklos, jis aktyviai rėmė Lietuvos Raudonosios pagalbos organizaciją, talkininkavo steigiant pažangią "Mūsų scenos" draugiją, vėliau fašistinės valdžios uždarytą.

Bendradarbiaudamas su kai kuriais LKJS nariais, daug prisidėjo redaguojant pažangios krypties legalų žurnalą "Mūsų jaunimas," buvo Lietuvių draugijos TSRS tautų kultūrai pažinti valdybos nariu, vėliau jos vicepirmininku, antifašistinio Liaudies fronto nariu, bendradarbiavo nelegaliuose antifašistinės krypties laikraščiuose "Antifašistas," "Liaudies frontas," "Už liaudies teises."

Impulsyvus, temperamentingas žmogus, karštas savo tėvynės patriotas, ryšium su Lenkijos ultimatumu Lietuvai (1938 m.) jis viešai pasakė Valstybės teatre kalbą, reikalaudamas pašalinti Smetonos fašistinį režimą.

Prasidėjus II-jam pasauliniam karui, eidamas išvien su komunistais, liaudies fronto idėjų dvasia paruošė "Lietuvos laisvos darbo respublikos" sukūrimo programą. Tarybų Sąjungai grąžinus Vilnių Lietuvai, aktyviai dalyvavo demonstracijose prieš fašistinį režimą, už ką buvo įkalintas Dimitravo priverčiamojo darbo stovykloje, vėliau ištremtas į Latviją, iš ten Latvijos policijos atitremtas atgal į Lietuvą, gyveno policijos priežiūroje Joniškio, Kėdainių rajonuose.

Kaip subrendęs kovotojas

Visiškai subrendęs kovotojas ir visuomenininkas, žurnalistas ir rašytojas J. Paleckis stoja į Komunistų partijos eiles. Atkuriant tarybinę santvarką Lietuvoje, LKP Centro Komitetui rekomendavus, 1940 m. birželio 17 d., jis sudaro Lietuvos liaudies vyriausybę, eina šios vyriausybės ministro pirmininko, kartu ir respublikos prezidento pareigas.

Prasideda visiškai naujas Justo Paleckio gyvenimo etapas. Daugiau kaip ketvirtį šimtmečio (1940.VIII. 25 - 1967.IV.) jis Lietuvos Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo pirmininkas ir kartu Tarybų Sąjungos Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo pirmininko pavaduotojas, o nuo 1966 metų — TSRS Aukščiausiosios Tarybos Tautybių Tarybos pirmininkas. Visus tuos metus jis renkamas į aukščiausius Lietuvos Komunistu Partijos organus.

Kaip keliautojas po platųjį pasaulį

Ir, kaip jau minėta, visas šitas aukštas ir atsakingas pareigas eidamas, Justas Paleckis lieka ištikimas rašytojo ir žurnalisto plunksnai, ir ištikimas tiek, kad šiandien pralenkia ne vieną, dirbantį vien šitą darbą.

Iš seno žinomas lietuviu bruožas: noras pakeliauti, kaip sakoma liaudvie. "svieto pamatyti." Ypač šis bruožas išryškėja dabar, susidarius geroms salvgoms aplankyti visa plačią mūsu šalį ir užsienio valstybes. Apie tai liudija nesuskaitomos turistinės kelionės, grupinės ir individualinės, ypač populiarios šaunaus ir sveikai protaujančio mūsų jaunimo tarne.

Šita prasme Justa Palecki tenka skaityti pačiu jauniausiu mūsu respublikos žmogumi. Nė vienas lietuvis per pastaruosius keleta šimtu metu nėra apvažinėjęs tiek pasaulio, kiek jis. Savo autobiografijoje jis labai kukliai pasisako, kad "...teko man daug po pasaulį 'vandravoti.' Po kelis kartus i metus tekdavo keliauti į Tarpparlamentinės sąjungos konferencijas, sesijas, posėdžius, o taip pat važinėti su TSRS Aukščiausiosios Tarybos delegacijomis. Suskaičiavus išeina, kad esu aplankęs apie 30 užsienio valstybiu."

Iš tikrųjų gi aplankvtu užsienio valstybiu žymiai daugiau. Visi penki Žemės planetos kontinentai išvaikščioti Justo Paleckio. Suomija, Jugoslavija, Indija, Prancūzija, Anglija, Graikija, Japonija, Brazilija, Lenkija, Belgija, Šveicarija, Gana, Meksika, Australija, Peru, Italija, Vokietija — tai tik pagrindiniai jo kelionių "taškai," o faktiškai jis pabuvojo dar dešimtyse valstybių, tame tarpe ir JAV. Pridėkime prie šito dar Tarybų Sąjungos respublikas, kurias beveik visas yra aplankęs Justas Paleckis, ir mums prieš akis atsivers iš tikrųjų vienas rečiausių keliautojų paveikslų.

Ir kelionė kelionei nelygi

Kelionė kelionei nelygu. Galima nuvažiuoti į svetimą šalį, nutaisius oficialią miną, ir parvažiuoti su ta pačia mina, tariantis esant pranašesniu žu visus aplankytos šalies žmones ir turint teisę visus mokyti, visiems aiškinti gyvenimo abėcėlę. Bet galima ir paieškoti takelio į paprastų žmonių širdis, pasistengti suprasti jų būdą, jų mąstysena, jų išmintį ir sugrįžti dvasiškai praturtėjusiu, susiradusiu naują būrį karštų ne vien savo asmeniškų, bet ir mūsų šalies draugų. Visaip galima.

Ir čia prisimena liaudies poeto T. Tilvyčio pasakojimas, kaip jis buvo sujaudintas Maskvos Pasauliniame taikos šalininkų kongrese.

"Ieiome į salę su Justu Paleckiu, ir staiga iš visų pusiu ėmė kilti žmonės, skubėti prie jo paspausti ranka. Su kokia šypsena, su kokiu džiaugsmu jie skubėjo! Įvairiausių tautybių, įvairiausios odos spalvos žmonės. Visi pažista, visi atsimena mūsų Paleckį. "Justas, Justas," — girdėjosi aplinkui.

Ir Justas Paleckis prisimena kiekvieną, šneka, vardais vadina, teiraujasi ne vien apie kovą už taiką pasaulio tautų tarpe, bet ir apie sveikatą, apie žmoną, vaikus, anūkus... Ir žmonės atsakinėja jam su ašaromis akyse.

Štai kada aš supratau, kokį žmogų mes turime!"

Visur ir su visais

Iš tikrųjų: kokį žmogų turime! Visur ir su visais jis įžymus, aukštas valstybės darbuotojas, rašytojas ir žurnalistas, ir visur su visais jis paprastas, kaip paprasti gali būti tiktai iš tikruju dideli žmonės, visur jis jaučiasi kaip namie, ir žmonės su juo jaučiasi kaip namie, savi, artimi, surišti bendrais interesais ir bendra širdžių šiluma.

Toki mes pažistame Justa Palecki, miela ir brangų mūsų rašytojinės šeimos nari, žmogu, kūrėja, komunista ir pilieti, toki mvlime ir toki sveikiname šviesaus jo jubiliejaus proga.

Savo jubilieių jis pasitinka kupinas jėgu ir drasiu kūrybiniu polėkiu. Jo planuose — beletristikos, publicistikos, memuarų, kelionių įspūdžių knygos. Jo planuose — naujos kelionės i tolimiausias Žemės Planetos vietas. Jo planuose — darbas, darbas, darbas. Įtampa, įtampa, įtampa...

Tad iš visos širdies palinkėkime mūsu jubiliatui geriausios sveikatos ir ilgų gyvenimo metu, kad jis realizuotų visus savo kūrybinius sumanymus, kad toliau vystytu tas puikiausias savo būdo savybes, taip gausiai gamtos motinos atseikėtas Lietuvos kaimo kalvio sūnui.

Amatininkai, pajieškodami darbų, praneškite per Laisvę ir gausite pasiūlymų. Kaina už paskelbimą žema.

Leidyklos 'Vagos' derlius 1969 m.

338 grožinės literatūros leidinius — beveik po vieną kasdien — Lietuvos skaitytojai gaus 1969 metais. Pažymėtina, kad jeigu ankstesniais metais vidutinis leidinio tiražas buvo 13 tūkstančių, tai dabar — 16 tūkstančių egzempliorių.

V. Lenino 100-osioms gimimo metinėms skiriamas naujas V. Majakovskio poemos "Vladimiras Iljičius Leninas" vertimas su S. Krasausko iliustracijomis, kurį skaitytojai gaus metų pradžioje.

Įžymiajai datai išleidžiama lietuviu poetų kūrinių rinktinė "Daina apie Lenina."

Skaitytoius nudžiugins J. Baltušio "Parduotu vasaru" antroji knyga, nauii K. Maruko ir V. Sirijos-Giros romanai, lietuviu tarybinės novelės antologiia, mūsu klasiku — Vaižganto, Šatrijos Raganos, A. Baranausko kūrinių leidiniai.

Poezijos mėgėjai gaus V. Mykolaičio - Putino "Raštu" 10-ąji tomą, P. Vaičiūno "Amžinybės preliudus," naujus A. Venclovos, K. Korsako, Just. Marcinkevičiaus, Alb. Žukausko eilėraščių rinkinius.

Gausi ir įdomi lektūra laukia memuarų žanro mėgėjų. Leidyklos plane — M. Meškauskienės J. Banaičio, M. Pelėdžiūtės - Norvydienės, J. Žiburkaus prisiminimų knygos.

Daugiau negu ankstesniais metais išeis knygų vaikams ir jaunimui. Pr. Mašioto, A. Liobytės, J. Avyžiaus, V. Petkevičiaus, jauno autoriaus R. Baltušninko knygos, —tai tik dalis literatūros, kuria 1969 m. gaus jaunieji skaitytoiai.

Verstinė literatūra sudarys daugiau kaip trečdali "Vagos" leidvklos metinės produkcijos. Tai rusu ir pasaulinės literatūros klasiku bei šiuolaikinių rašytojų kūriniai.

Dailės mėgėjams bus išleista serija leidiniu apie lietuvių XVI-XX a. tapyba, skulptūra, albumas "Vilniaus gotikinė architektūra," lietuviškos karikatūros albumas, meno saviveiklai — 1970 m. Jubiliejinės dainų šventės repertuaras.

Vienos nuotraukos istorija

1968 m. spalio mėn. Jungtinių Tautų Moterų Draugija (United Nations Women's Guild), kurios pirmininke yra Irena Vladimirovienė buvo suruošiusi tarptautinę lėlių parodą, kurioje buvo eksponuojamos ir gautos iš Lietuvos, liaudies dailininkės Marijos Palionienės sukurtos lietuviškos lėlės. Apie tą parodėlę savo laiku buvo papasakota mūsų laikraščio puslapiuose. Vilniaus "Tiesa" patalpino parodėlės nuotrauką.

Šiomis dienomis Irena Vladomirovienė gavo laišką, kurį čia pateikiame mūsų skaitytojams:

Miela mūsų Tautiete!

Sveikinu Jus su Naujaisiais 1969 metais ir linkiu daug džiaugsmingų dienų.

Jaučiu, kad Jums gali būti truputį įdomu daugiau ką apie mane sužinoti. Tad galiu trumpai papasakoti. Esu gimusi 1908 metais darbininko - amatininko šeimoje. Nuo pat mažens labai mėgau piešti. Mokytoiai patarė stoti į meno mokvkla, bet išvažiuoti iš provincijos miestelio ir lankyti dailės mokykla sostinėje aš negalėjau dėl nepasiturinčio tėvų gyvenimo. Šiaip taip baigusi 5 klases gimnazijos, aš pradėjau dirbti raštinėje. Sukuriau šeima ir tuo baigėsi mano svajonės tapti dailininke. Reikėjo dirbti, rūpintis šeima, sūnaus ir dukros išmokslinimu.

Tik praslinkus daugiau negu 40 metų, išleidus vaikus į gyvenimą, Tarybų santvarkos dėka 1960 metais aš pradėjau lavintis tapyboje, nes dabar pas mus yra visos galimybės nemokamai lankyti dailės ir kitokius kursus. Kiek vėliau išėjusi į pensiją, aš pradėjau gaminti suvenyrus — tautines lėles.

Tokiu būdu aš ir suradau savo vietą gyvenime, paskendau kūrybiniame džiaugsme ir jaučiuosi laimingiausias pasaulyje žmogus.

Kaip gaila, kad Jūs, miela Irena, taip labai toli gyvenate, o tai pakviesčiau aplankyti mano mažąjį muziejų, kuriame sukaupta įvairių tapybos paveikslų (akvareliniai ir aliejiniai), lėlių - suvenyrų įvairiomis temomis taip pat dirbinėlių iš medžio šakų, kur čia viską ir suminėsi! Kasmet su savo naujais kūrinėliais dalyvauju vietinėse ir respublikinėse parodose. Dažnai geriausieji patenka ir už respublikos ribų. Dabar gi, Jūsų dėka, mano tautinės lėlės išvyko net į platųjį pasaulį. Koks džiaugsmas!

Jeigu sekančią vasarą vėl atvyksite pas mus į Lietuvą atostogauti, būkite maloni, duokite man žinią. Aš būsiu labai laiminga, galėdama Jums asmeniškai padėkoti ir įteikti tautinių šokėjų porelę "klumpakojis", kurią sukūriau pagauta džiaugsmo.

Šiame laiške įdedu iškarpą iš mūsų laikraščio "Tiesa", kur parašyta apie Jus ir apie tarptautinę lėlių parodą. Kartu siunčiu savo atvaizdą, pirmajai pažinčiai. Jus jau pažįstu iš gautų nuotraukų.

Tad viso geriausio!

Lieku Jums dėkinga

Marija Palionienė

liaudies menininkė

Kaunas

Jonavos gerybės

Kur pažvelgsi — visur įvairaus storio vamzdžių rezginys. Jis supa veikiančių ir dar montuojamų cechų sienas. Artimiausiu metu trąšų gamybą reikės padvigubinti. Todėl pirmiausia pasidomėjome, kaip sekasi statybininkams, ar neatsilieka nuo grafiko.

— Sunkumų yra, bet antroji gamyklos eilė bus pastatyta laiku, — pasakė vyriausiasis inžinierius Mykolas Ratomskis.

Tai ivyks ateinančiais metais. Tada Jonavos azotinių trąšų gamykla respublikos žemdirbiams duos dvigubai daugiau kompleksinių trąšų, amoniakinio vandens.

Kartą su Radviliškio gamybinės valdybos viršininko pavaduotoju A. Onaičiu važiavome rudeniojančiais laukais. Čiukšėjo kombainai, keliais riedėjo kupini grūdų sunkvežimiai.

— Geras derlius,—džiaugėsi A. Onaitis. — Dar tokio neturėjome.

Žinojau, kad prieš porą trejetą metų radviliškiečiai derliais negarsėjo. Dabar šoktelėjo į respublikos derlių meistrų gretas. Žemdirbiams nemaža padėjo amoniakinis vanduo.

Jonavos azotinių trąšų gamykla labai jauna. Tačiau įnašas į žemės ūkį labai žymus.

Gamykla respublikos ūkiams kasmet duoda 180 tūkstančių tonų skvstų azotinių trąšų. Tai 720 tūkstančių tonų grūdų priedas.

Jonaviečių gaminamos azotinės trąšos mūsų sąlygomis yra pačios efektyviausios. Jos tinka tręšti visokioms kultūroms. Trešimo išlaidos apsimoka dvigubai. Per pastaruosius trejus metus trąšų sunaudojama 18 procentų daugiau, negu ankstesniais metais. Bendroji laukininkystės produkcija išaugo 17 procentų. Iki penkmečio pabaigos trąšų sąnaudos padidės beveik 40 procentų.

Ūkiai išmoko laikyti ir branginti azotines trąšas. Jie įrengė daugiau kaip 80 tūkstančių saugyklų. Naudojant apsauginį skystį, azoto nuostolių beveik nėra.

Šįmet Jonava davė 25 tūkst. tonų kompleksinių trąšų, kurios labai tinka kultūrinėms pievoms ir ganykloms.

Vilniaus "Dainavos" restorane vyko konkursas geriausiai diteriams bei padavėjams išaiškinti. Virėjų tarpe pirmąsias siems sostinės restoranų, svetainių ir kavinių virėjams, konvietas laimėjo šios trys merginos — Danutė Kvedaravičiūtė, Sigita Valašimaitė ir Mikolina Sabaliauskaitė.

Nuotraukoje: Danutė Kvederavičiūtė, Sigita Valašimaitė ir Mikolina Sabaliauskaitė. (Alg. Brazaičio nuotr.)

"Laisvės" korespondento interviu su Tarybų Baltarusijos atstovu Jungtinėse Tautose

Šiamis dienomis Baltarusijos Tarybinė Socialistinė respublika paminėjo savo šalies 50-šimtmetį. Ta proga Tarybų Baltarusijos atstovas prie Jungtinių Tautų Gerodotas Černuščenko suruošė priėmimą, kuriame dalyvavo daug diplomatų, Jungtinių Tautų tarnautojų, o taip pat Amerikos visuomenės atstovų. Į šį priėmimą buvo pakviesta taip pat didelė grupė Amerikos lietuvių. "Laisvės" korespondentas kreipėsi į drg. Černuščenko su sekančiais klausimais, į kuriuos mielai sutiko atsakyti.—**Redakcija**

1. **Ar negalėtumėt Jūs trumpai mūsų laikraščio skaitytojams papasakoti apie Baltarusijos istoriją, Tarybų valdžios įkūrimą.**

Visų pirma, noriu padėkoti "Laisvės" redaktoriui už tai, kad norite supažindinti savo skaitytojus su Baltarusijos darbo žmonių istorija, su Tarybų Baltarusijos 50-šimtmečio ir Tarybų valdžios įkūrimo 1919 metų sausio 1 d.

Baltarusių tautos istorija turi senas gilias šaknis. Daugelis jos puslapių buvo liūdni ir skausmingi. Daugiau kaip 500 metų mūsų žemę ir jos darbščius žmones išnaudojo užsienio feodalai, kurie niekino ir menkino jų nacionalinius jausmus ir kultūrą. Tačiau mūsų liaudis niekada nenusilenkė pavergėjams. Kovoje už laisvę Baltarusių tauta ėjo kartu su rusų ir kitomis kaimyninėmis tautomis, kurios taip pat kentėjo nuo feodalinio dvarininkų jungo. Istorija žino daug herojiškų mūsų tautos sūnų ir dukterų pavyzdžių.

Svarbiu istoriniu momentu yra 18 amžiaus gale įvykęs Baltarusijos susijungimas su Rusija. Nuo to momento Baltarusijos liaudis kartu su visos Rusijos darbo žmonėmis ėmė kovoti prieš carizmą, dvarininkus ir kapitalistus.

Ypatingai ryškūs šios kovos puslapiai prasidėjo nuo tada, kai Rusijoje ėmė sklisti marksizmas, kai buvo sukurta Rusijos socialdemokratų darbininkų partija, kaip į areną išėjo didžiojo Lenino idėjos ir buvo sukurta mūsų šalies komunistų partija, įkvėpusi ir organizavusi spalio socialistinę revoliuciją ir pirmąją pasaulyje socialistinę valstybę. Lenino vardas yra labai brangus Baltarusijos liaudžiai, ir todėl jį kartu su viso pasaulio darbo žmonėmis ruošiasi iškilmingai paminėti jo 100-ąsias gimimo metines.

Leninizmo idėjų žingsniai Baltarusijoje prasidėjo 19 amžiaus gale. 1898 metais Minsko mieste įvyko Pirmasis Rusijos Socialdemokratų Darbininkų Partijos suvažiavimas. Su Lenino vardu yra susijęs partinių organizacijų sukūrimas Baltarusijoje ir Baltarusijos Kompartijos įkūrimas ir Tarybų valdžios paskelbimas.

Baltarusijos liaudis savo valstybingumą atgavo tik po spalio socialistinės revoliucijos. Tą pačią dieną, kuomet Peterburge nuaidėjo Auroros šūviai, tarybinė valdžia buvo paskelbta ir Minske. Truputį vėliau valdžią į savo rankas paėmė Vitebsko, Gomelio, Mogiliovo ir kitų miestų darbininkai.

1918 metais įvykęs Pirmas Baltarusijos Komunistų Partijos suvažiavimas nutarė įkurti Baltarusijos valstybę, o 1919 metų sausio 1 d. Laikinoji Revoliucinė Darbininkų ir Valstiečių vyriausybė išleido Manifestą apie Baltarusijos Tarybinės Socialistinės Respublikos sukūrimą.

Nuo pat pirmųjų Tarybų Baltarusijos egzistavimo minučių mūsų respublikos žmonės su dideliu entuziazmu ėmė stiprinti revoliucinius iškovojimus. 1921 metais tarp Tarybų Rusijos Federacijos ir Tarybų Baltarusijos buvo pasirašyta sutartis. 1922 metų gruodžio 30 d. Tarybų Baltarusija laisvano riškai susijungė su kitomis socialistinėmis respublikomis į Tarybinių Socialistinių Respublikų Sąjungą, ir nuo tada mūsų tautos likimas tapo surištas draugiškais ryšiais su kitomis Lenino kelią pasirinkusiomis tautomis.

2. **Kokius pasiekėte laimėjimus ekonomikoje, kultūroje, moksle per savo valstybės 50-šimtmetį.**

Baltarusių liaudis pasiekė didžiulių laimėjimų visose gyvenimo srityse. Mes gyvename prisilaikydami gražaus komunistų šūkio — "Viskas žmogui, viskas žmogaus gerovei."

Nelengva buvo pasiekti tuos didžiulius laimėjimus, kuriais šiandien didžiuojamės. Mūsų taikų kūrybingą darbą buvo nutraukę hitleriniai okupantai, kurie padarė daug sunkiai gijančių žaizdų. Mūsų tauta per hitlerinės okupacijos metus neteko ketvirtos dalies savo gyventojų.

Po pergalės, Baltarusijos liaudies ūkio atkūrimas vyko sparčiais tempais. Mums padėjo visos tautos, bet ypač rusų tauta. Šiandien mes galime didžiuotis, kad daugelis pramonės šakų Baltarusijoje pralenkia eilę pramonės šakų, veikiančių Europoje ir Amerikoje, skaičiuojant produkciją vienam gyventojui.

Prieš 50 metų tarptautinėje rinkoje buvo žinoma tik Baltarusijos statybinė medžiaga, augusi mūsų gražiuose miškuose. Šiandien Tarybų Baltarusija eksportuoja į daugiau kaip 80 šalių savo gamybos traktorius, automobilius, kompiuterius, laikrodžius ir daugelį kitų prekių.

Tarptautinėje parodoje Leipcige aukso medaliais buvo apdovanoti Baltarusijos darbininkų gaminami 27 ir 40 tonų talpos sunkvežimiai. Mes labai didžiuojamės, kad mūsų respublika tapo didžiosios chemijos šalimi. Pastatyti azotinių ir fosforinių trąšų, dirbtinių pluoštų, plastinių masių, naftos produktų ir kt. gamyklos. Smarkiai išvystyta lengvoji pramonė, kuri aprūpina gyventojus prekėmis. 1968 metais Tarybų Baltarusijos pramonė pagamino du kartus daugiau produkcijos negu visa carinė Rusija!

Didžiuliai pasikeitimai įvyko Baltarusijos kaime. Sukurta stambus produkcinis žemės ūkis. Ypač dideliu augimo tempus žemdirbiai pasiekė pastaraisiais metais.

Baltarusijoje, kaip ir kitose Tarybų Sąjungos respublikose, įvestas nemokamas mokslas visose mokslo įstaigose. Žmonės gauna veltui medicininį aptarnavimą. Jie naudojasi socialiniu draudimu ir pensijomis, kurias moka valstybė, o ne iš darbininkų atskaitymo fondų. Trys ketvirtadaliai nacionalinių pajamų eina darbo žmonių tiesioginei gerovei. Respublikoje veikia 28 aukštosios mokyklos. Sekančiais metais bus įvestas visuotinis privalomas dešimtmetinis mokymas.

Kyla žmonių sveikatingumas. Dabar Baltarusijoje vidutinis žmogaus amžius 73 metai. Tai vienas iš pačių aukščiausių šio tipo rodiklių pasaulyje.

3. **Papasakokite, prašome, apie Tarybų Baltarusijos, kaip vieno iš Jungtinių Tautų nario, veiklą šiame tarptautiniame forume.**

Baltarusijos TSR yra Jungtinių Tautų sukūrimo dalyvė. Jos atstovai dalyvavo sudarant šios organizacijos įstatus ir aktyviai joje darbuojasi jau daugiau kaip 20 metų.

Mūsų delegacija kartu su kitų socialistinių šalių, o taip pat šalių, kurios kovoja už taiką ir progresą, atstovais nuolat kovoja, kad pasaulyje viešpatautų taika, kad nebūtų pažeistos tarptautinės normos, kad būtų Jungtinių Tautų įstatų dvasios.

Mes esame liudininkai, kad pasaulyje tautos vis su didesniu atsakomybės jausmu įsijungia į taikos palaikymo ir išsaugojimo reikalą. Reikia pažymėti didelės reikšmės tarptautinius susitarimus dėl branduolinio ginklo išbandymo nutraukimo vandenyje, ant žemės ir ore. Svarbus susitarimas dėl kosmoso panaudojimo tik taikiems tikslams ir atominio ginklo pasiuntimo į kosmosą uždraudimo. Dvidešimt Antrosios Generalinės Asamblėjos metu Baltarusijos TSR buvo dalyviu grupės, pateikusios projektą rezoliucijos, pagal kurią Jungtinės Tautos patvirtina susitarimą dėl branduolinio ginklo neplatinimo.

Tarybų Baltarusijos delegacija Jungtinėse Tautose buvo eilės projektų ir rezoliucijų autorė, kurias priėmė tarptautinis tautų kvorumas. Jų tarpe noriu paminėti nutarimą dėl netaikymo senaties kariniams nusikaltėliams už jų įvykdytus prasižengimus prieš žmoniškumą, o taip pat rezoliuciją apie premijavimą Jungtinių Tautų premijomis asmenų, pasiekusių laimėjimus kovoje su vėžiu.

Baltarusių tautos atmintyje yra gyvi ir draugiški jausmai amerikiečių tautai, su kuriais jie kartu kovojo antihitlerinėje koalicijoje. Mes esame šalininkai to, kad nuolat gerėtų Tarybų Sąjungos ir Amerikos santykiai, kad plėstųsi ekonominiai ir kultūriniai ryšiai.

4. **Baltarusija ir Lietuva yra kaimyninės respublikos. Ką Jūs galėtumet pasakyti apie šių dviejų respublikų draugystę?**

Baltarusija ir Lietuva turi gražius ir draugiškus kaimyninius santykius. Šios dvi respublikos yra ne vien tik kaimynės. Jos yra viena kitą mylinčios bičiulės, padedančios viena kitai darbe, moksle, kūryboje ir gražaus šviesaus rytojaus statyboje. Baltarusių ir lietuvių tautų tikslai yra tie patys — pastatyti komunistinę visuomenę.

Neseniai Baltarusių tauta širdingai pasveikino lietuvius, kurie pereitų metų gruodžio 16 d. iškilmingai pažymėjo 50-metį, kaip buvo paskelbta Lietuvos Tarybinė Socialistinė Respublika. Mūsų atstovai į Vilnių nuvežė gražiausius ir širdingiausius sveikinimus ir palinkėjimus.

Šiomis dienomis savo didelę ir gražią šventę pažymėjo Baltarusijos darbo žmonės. Mes džiaugėmės, kad į mūsų sostinę Minską atvyko Tarybų Lietuvos delegacija, vadovaujama Lietuvos Komunistų Partijos Centro Komiteto pirmojo sekretoriaus drg. Antano Sniečkaus, kad delegacijoje buvo Tarybų Lietuvos Ministrų Tarybos pirmininkas Maniušis ir Tarybų Lietuvos Aukščiausios Tarybos Prezidiumo Tarybos Pirmininkas Motiejus Šumauskas. Lietuvos pasiuntinių žodžiai buvo mums brangūs ir mieli.

Istorija užfiksavo daug gražių faktų, kuomet Lietuvos ir Baltarusijos tautų žmonės bendrai kovojo už progresą, už socialistinius idealus.

1904 metais Minsko, Vitepsko ir Vilniaus gubernijų teritorijose buvo sukurtas Rusijos Socialdemokratų Darbininkų Partijos šiaurės vakarų komitetas. 1919 metais Baltarusijos ir Lietuvos darbo žmones apsijungė bendrai kovai prieš imperialistinius interventus. Bendra kova ugdė broliškus jausmus. Nežiūrint, kad Lietuvoje darbininkų valdžia buvo užgniaužta, progresyvus judėjimas nenustojo, Lietuva tapo tarybine respublika, ir dabar kartu su kitomis tautomis kuria savo šviesią ateitį.

Dar norėčiau pažymėti tą draugystę, kuri sutvirtėjo kovoje prieš hitlerinius okupantus.

Mes turime džiaugtis, kad nuolat plečiasi kultūriniai, ekonominiai ir mokslo ryšiai tarp dviejų kaimyninių respublikų. Šios draugystės simboliu gali būti elektros stotis "Draugystė", kurią pastatė Baltarusijos, Lietuvos ir Latvijos žmonės.

Linkiu "Laisvės" skaitytojams laimingų ir gražių 1969-ųjų metų.

Juodosios, Azovo, Baltijos, Kaspijos ir Baltosios jūrų keliuose, intensyvios žūklės rajonuose, taip pat įvestas vienpusis judėjimas. Avarijų skaičius sumažėjo šešis kartus.

Stockholmas. — Švedija užmezgė diplomatinius ryšius su Vietnamo Demokratine Respublika (Šiaurės Vietnamu).

Hartford, Conn.

1968 m. lapkričio mėnesį mirė Elzbieta Gesleraitė, po ilgos ir sunkios ligos. Paliko nuliūdime dvi sesutes ir Lietuvoj giminių. Daug metų gyveno Hartforde. Priklausė prie L.M. Klubo ir buvo Laisvės Choro garbės narė. Buvo labai malonaus būdo, gražiai su visais sugyveno. Lai būna jai lengva šios šalies žemelė, o abiem sesutėm gilus atjautimas liūdesio valandoj, o jos dukterėčiai garbė už jos visą rūpestį ir lankymą jai sergant ir mirus patarnavimą. Jos sesuo O. Verketienė skiria "Laisvei" $8 atminčiai jos.

Sausio 5 d. vakare einant skersai Park Str. mirtinai sužeidė automobilis Andrių Grimailą. Nuvežtas ligoninėn greit mirė. Buvo 73 m. Paliko nuliūdime brolį New Britain, Conn. ir vieną Lietuvoj. Buvo "Laisvės" skaitytojas per daug metų. Priklausė keliose organizacijose ir legijone. Palaidotas New Britain, Conn. Tebūna gili užuojauta jo broliam ir draugam. Grupė jo pažįstamų iš 157 Hungerford Street pasiuntė gražią pintinę gėlių paskutinei kelionei.

J. Lukštas išvažiuoja vakacijom į saulėtą Floridą, kokiam mėnesiui į Miamį. Linkiu jam gražiai praleisti laiką ir sugrįžti tvirtam.

V. K.

-:- -:- -:-

Namo Bendrovė, 157 Hungerford St., šaukia metinį susirinkimą sausio 26 d., sekmadienį, 2 val. popiet. Visi šėrininkai kviečiami dalyvauti. Bus metinis raportas iš namo reikalų, taipgi svarbu pasitarti apie ateities darbus. Visi šėrininkai būkite.

Sekretorius

Binghamton, N. Y.

Sausio 10 dieną J. ir K. Vaicekauskai susilaukė dar vieno anūko, kurį atnešė garnys dėl B. ir S. Woycekowsky. Gimė jiems dukrelė po septynierių metų vedybinio gyvenimo. Atrodo, kad garnys juos buvo pamiršęs, bet dabar atsiminė ir atnešė. 1966 metais atnešė sūnelį, o dabar — dukrelę.

Tėvai džiaugiasi už gražią dovaną, kurios jie labai laukė. Taipgi ir jų tėveliai džiaugiasi.

Linkime jiems smagiai auginti.

J. ir K. Vaicekauskai

Apie skrandžio opą

Kai kurių mokslininkų nuomone, skrandžio opa galinti atsirasti ne tik sumažėjus rūgštingumui, bet ir sutrikus biocheminiams procesams, stimuliuojantiems skrandžio ir žarnyno sienelių ląstelių dalijimąsi.

Paprastai šios ląstelės gyvuoja 4-8 dienas ir paskui pakeičiamos naujomis. Dalijimosi proceso metu turi atsirasti dvigubai daugiau dezoksiribonukleininės rūgšties (DNR). Tačiau nepalankiose aplinkybėse taip nebūna. Pavyzdžiui, labai sujaudintų pelių ląstelių, kurios gamina DNR, sumažėja 5.5 karto.

Jei šis teiginys bus patvirtintas, atsiras nauji kovos būdai su šia paplitusia liga.

'LAISVĖS' VAJUS

(Tąsa iš 1-mojo puslapio)

Brooklynas tvirtai laikosi pirmoj vietoje. Valys Bunkus gerokai padirbėjo, apvažinėjo, pridavė didelį skaičių atnaujinimų. Taipgi Senas Juozas pridavė atnaujinimų, o Jonas Lazauskas pridavė naują prenumeratą.

Dėl Philadelphijos pasidarbavo A. Lipčius. Chesterietis, prisiųsdamas naują prenumeratą ir atnaujinimą. R. Merkis ir J. Kazlauskas prisiuntė atnaujinimų.

K. Paciūnas, Elizabeth, N. J., pasidarbavo dėl N. J. valstijos, prisiųsdamas atnaujinimų.

M. Valilionienei, Miami, Fla., savo punktus kreditavo J. Smalenskas, atnaujindamas 18 prenumeratų savo prieteliams Lietuvoje.

A. Jonikienė, Chicago, Ill., prisiuntė atnaujinimų.

Dvi naujas prenumeratas prisiuntė P. Gasparienė, Grand Rapids, Mich., ir M. Uždavinis, Norwood, Mass., atnaujinimų ir naują prenumeratą.

A. Račkauskienė-M. Kazlauskienė, Haverhill, Mass., prisiuntė atnaujinimą ir vieną naują prenumeratą.

Marytė Smalstienė, Ludington, Mich., prisiuntė naują prenumeratą.

AUKŲ Į FONDĄ GAUTA SEKAMAI:

Gauta gražių atsišaukimų nuo gerųjų draugų. Prašome pasiskaityti:

Miami, Fla. Gerbiami "Laisvės" leidėjai—sveikinu visus su naujais metais, linkėdamas jums viso gero jūsų gyvenime, o svarbiausia daug geros sveikatos ir energijos apšvietos darbe. O kad darbą atlikti gerai, tai reikia ir pinigų, tad priskaitykite ir mane prie "Laisvės" vajaus su **$2,000.** Su draugiškais linkėjimais, **P. G. Vertelga.**

Wethersfield, Conn. Čia randate čekį vertės **$60.** Švenčių proga gavau nemažai dovanų tarpe kurių buvo ir čekių. Tuos skiriu į "Laisvės" fondą. Draugiškai, **Ona Giraitienė.**

R. Merkis, Philadelphia, Pa., prisiuntė $24. Aukojo:

P. Baranauskas	$11.00
F. Raubis	6.00
A. Paukštys	4.00

Po $1: Anna Banios, A. Laurin, A. Pauliukaitis.

K. Paciūnas, Elizabeth, N. J., prisiuntė **$20.** Aukojo:

P. Vaičionis, Cranford	$6.00
L. Novak, Cranford	6.00
W. M. Žukai	6.00
B. Makutėnienė, Cranford	2.00

Nuo kitų gauta sekamai:

Kazimieras Milenkevičius, Brooklyn, N. Y.	$100.00
Frances Pakalniškienė, Chicago, Ill.	11.00
Mrs. M. Balaika, Brooklyn, N. Y.	10.00
O. Verketienė, Hartford, Conn.	8.00
J. K. Vaičekauskai, Binghamton, N. Y.	8.00
P. Bieliauskas, Richmond Hill, N. Y.	6.00
P. V. Gasper, Grand Rapids, Mich.	6.00
S. Petravičia, Pasadena, Calif.	5.00
J. G., Brooklyn, N. Y.	5.00
M. Balaikiūtė, Brooklyn, N. Y.	5.00
W. Shelnis, Brooklyn, N. Y.	5.00
A. J. Ruseckai, St. Petersburg, Fla.	5.00
John Zabotko, San Bernardino, Calif.	3.00
A. Balčiūnas, Montreal, Canada	3.00
J. K. Navalinskienė, Binghamton, N. Y.	3.00
Viktorija Tetula, Binghamton, N. Y.	3.00
P. Zeikus, Brooklyn, N. Y.	2.00
V. Vasys, Chicago, Ill.	2.00

Po $1: A. Kristaponis, Philadelphia, Pa.; E. Peldžius, So. Boston, Mass.; Mrs. John Young, Cleveland, Ohio; J. Mačiūta, A. Kupčinskas, W. Baltrušaitis, Anna Noreika, Brooklyn, N. Y.; A. Žemaitienė, Binghamton, N. Y.

Anksčiau gauta $11,637.91. Dabar įplaukė $2,258. Viso gauta $13,895.91. Dar reikia $1,104.09.

Ištikrųjų tai gražus pavyzdys draugo iš Miami, Fla. Jis matė svarbų reikalą, kad reikia pagelbėti prie sukėlimo fondo kvotos, tai ir atėjo į pagalbą. Didelis ačiū jam! Ačiū ir tiems, kurie kiek galėdami prisideda prie fondo sukėlimo.

Dėkojame ir vajininkams už jų nenuilstantį darbą šiame vajuje.

Kaip žinote, vajus oficialiai baigsis sausio 31 d. Suplaukė labai daug laiškų, ir prie progos jie bus peržiūrėti. Tad prašome turėti kantrybės. Ačiū.

"Laisvės" Administracija

Kad inkstas geriau prigytų

Kad perkeltas iš lavono inkstas geriau prigytų, Čikagos universiteto bendradarbis Lavenderis siūlo jį prieš operaciją prijungti prie paciento rankos kraujagyslių. Taip keletą dienų patikrinama, kaip veikia inkstas, ir tik paskui sprendžiama, ar jis tinka perkėlimui.

Patikrinimo metu inkstas laikomas perfūzinėje kameroje, kuri paveikta kraujo krešėjimą stabdančiomis medžiagomis. Prijungtas prie ligonio kraujotakos sistemos, inkstas jau po 20 sek. pradeda išskirti šlapumą. Po 2-3 savaičių, jei inkstas gerai veikia, jį galima perkelti ligoniui.

Skulptoriaus portretas

Dar vaikystėje Stasys Vansevičius pajuto karštą potraukį — drožti iš medžio įvairias statulėles, kipšiukus, kryžiavones. Šį keistą berniuko polinkį namiškiai greit pastebėjo. "Matyt, bus geras stalius, tegu pasimoko," — nusprendė tėvas ir išleido sūnų į Kauno amatų mokyklą.

Stasys Vansevičius mokėsi valdyti oblių, piūklą, kaltą, o vakarais drožinėdavo. Tuomet pamiršdavo viską: draugus, žaidimus, Nemuną.

—Turi rankas ir galvą,—kartą apžiūrėjęs drožinį, pagyrė mokytojas. O kai atėjo metas atsisveikinti su mokykla, jis pasikvietė jaunuolį:

—Važiuok pas skulptorių Vincą Grybą. Jam reikia gero darbininko. Ir tau bus pravartu.

Skulptorius buvo toks pats žemiškas žmogus, kaip ir daugelis. Dar daugiau—draugiškas ir nuoširdus. Tik jo darbai aštuoniolikmečiui vaikinui užimdavo žadą. Stasys talkininkavo jam statant paminklą Vincui Kudirkai, Vytauto Didžiojo monumentą Jurbarke, Žemaičio skulptūrą Raseiniuose, S. Daukanto paminklą Papilėje.

—Tokia jau žmogaus prigimtis. Visada jį vilioja toliai, jam norisi įspėti—kas bus rytoj, poryt? Jam norisi pažvelgti į žvaigždes, įminti amžinas paslaptis. O jeigu jau ir tave apniko ramybė — tapai tik būtybe, panašia į žmogų, — tyliai porindavo V. Grybas, užbaigęs darbą. O po to vėl sekdavo susikaupimo dienos.

Vinco Grybo žodžiai, mintys neturėjo adresato. Skulptorius tarsi pats sau kalbėjo. Tačiau Stasį Vansevičių jie giliai jaudino.

Vieną kartą jis susirado faneros, išsigalando drožtuką ir pabandė inkrustuoti motinos ir vaiko paveikslą, meilės simbolį.

Skulptorius nuoširdžiai stebėjosi ir gyrė Stasio darbą.

Pirmą darbelį sekė antras, trečias.

Tačiau S. Vansevičių pašaukė į kariuomenę. Prabėgo pusantrų metų. Per tą laiką jis nieko nekūrė. O ir grįžus į namus, niekam nerūpėjo jo drožiniai bei inkrustacijos. Reikėjo užsidirbti duonos. Pradėjo dirbti Kauno baldų kombinate. Obliavo lentas, kalė sofas, kėdes. Jį laikė geru darbininku, pavyzdžiu kitiems. Bet jis pats nebuvo patenkintas. Širdyje nešiojosi kitokio darbo ilgesį. Dažnai prisimindavo Vincą Grybą. Jo žodžiai—"Jeigu tave apniko ramybė, tapai tik būtybe, panašia į žmogų" — taip skausmingai perverdavo krūtinę. Kelis kartus buvo bebandąs drožinėti, bet draugai tik pasišaipydavo:

—Niekais, Stanislovai, užsiiminėji.

-:- -:- -:-

Kartą S. Vansevičius sėdėjo prie Nemuno. Ramiai tekėjo vanduo, bangos saulėje auksu žaižaravo. Netoliese nepažįstamas dailininkas tapė Nemuno vingį, teptuku rinko spalvas. Baigęs darbą, dailininkas nuėjo laimingas. Nusinešė eskizą.

Tas vakaras tarsi pažadino kažką. Grįžęs į namus, S. Vansevičius susiieškojo kelis faneros gabalėlius ir ėmė drožinėti, piaustyti, klijuoti. Didelėje plokštėje pamažu ryškėjo gerai pažįstamo žmogaus bruožai — skulptoriaus Vinco Grybo portretas.

Iki paryčių degė žiburys. Tik su ankstyva birželio rytu brėkšme drožėjas užmigo.

Jį pažadino smarkus trenksmas. Praplėšęs akis, pirmiausia išvydo pro langą plūstančią saulės šviesą. Negreit susigaudė, iš kur giedrą rytą žemę drebinantis dundesys. Tik kai į dangų iškilo dūmų stulpai, ir pasigirdo piktas bombonešių urzgimas, S. Vansevičius suprato, jog atsitiko kažkas baisaus.

Kieme, gatvėje žmonės jau garsiai kartojo tą žodį "karas!"

Rankos daugiau nebepakilo, ir portretas gulėjo nepaliestas.

O paskui atėjo žinia: hitlerininkai sušaudė skulptorių Vincą Grybą.

Vaikščiojo Stasys Vansevičius lyg nesavas. Tarsi kulka būtų pervėrusi jo paties krūtinę. Vos tik peržengdavo namų slenkstį, iš kampo į jį žvalgdavo nebaigtas portretas. Tarsi išgirsdavo skulptoriaus balsą: žmogus tampa tik būtybe, jeigu jį apninka ramybė!..

O paskui vėl degė naktį žiburys. Portretas buvo baigtas. Jį pasikabino pačioje garbingiausioje vietoje.

Bėgo metai. Gimė viena po kitos spalvingos, išraiškingos medžio inkrustacijos: "Antanas Strazdas," "Tolminkiemyje," "Donelaitis ir keturi metų laikai," "Vytautas prieš Žalgirio mūšį," "M. K. Čiurlionis," daugybė lietuviškojo kaimo vaizdų. Kai savo darbus parodė Kauno baldų kombinate, daugelis tik aiktelėjo ir pasiūlė surengti parodą.

Stasio Vansevičiaus darbais grožėjosi ne tik kauniečiai, bet ir svečiai, atvykę iš Vilniaus, kitų miestų.

O namuose vėl gimsta ištisas portretų, peizažų, pasaulis. Čia kabo Vinco Grybo portretas. Žmogaus, kuris lyg iš po juodo debesies prasiskverbęs, tvaskantis saulės spindulys, į širdį įliejo gyvybės nešėją—nerimą.

J. Kundrotas

President Johnson's Grandson

President Johnson's grandson, his daughter Lucy's baby, seems to be a bright sunbeam in his life. In an article in the Long Island Press last Sunday the president expressed his feelings about his family. It says: "Johnson is enormously proud of the young men who eventually became his sons-in-law, and he positively dotes on his granchildren. Grandson Lyn's visit to the famous oval office, where he punches telephone buttons and plays with other accounterments, does more for the President's spirit than would a congressional coup. More than one distinguished White House visitor has been startled to see the President suddenly do a silly little jig: he is merely illustrating his grandson's latest accomplishment. 'You should see his legs. He's just as sturdy as his Lithuanian ancestors,' enthuses LBJ. He calls him "Khrushcev," because his squat build reminds Johnson of the former Soviet Premier."

In the article "What five years in the White House have done to Lyndon Johnson" it is said that at Glassboro, N. J., he and Soviet Premier Aleksei Kosygin agreed that they had to maintain peace for their grandchildren's sake.

Ilse

Mirė žymus armėnų veikėjas

New Yorke mirė Aram Mirjanian, 65 metų, per daugelį metų buvęs aktyvus veikėjas tarp progresyvių armėnų.

Jis darbavosi per daugelį metų prie armėnų pažangaus laikraščio "Lraper".

Northridge, Calif. — Policija užpuolė Valley State College studentų forumą. Areštavo 286 studentus. Juodųjų Studentų Sąjunga reikalauja priimti jos siūlomą programą prieš rasinę diskriminaciją.

TSRS žmonės aprūpinti nemokama medicina

New Yorkas. — "American Journal of Psychiatry" rašo, kad tarybiniai žmonės pilnai aprūpinti nemokama medicina ir jiems netenka tuo reikalu rūpintis.

JAV psichiatristų grupė neseniai lankėsi Tarybų Sąjungoje. Dabar savo raporte atžymi, kad Tarybų Sąjunga turi proporcionaliai pagal gyventojų skaičių daug daugiau daktarų, negu kita pasaulyje šalis.

Garbės raštas Valbasiui

Vilnius. — Sausio 11 d. Linui Valbasiui sukako 60 metų. Ryšium su šiomis gimimo metinėmis Lietuvos TSR Aukščiausiosios tarybos prezidiumas Liną Valbasį apdovanojo garbės raštu. Apdovanojimas jam suteiktas už aktyvų dalyvavimą literatūriniame ir visuomeniniame gyvenime.

Rembranto metai

Amsterdamas, **(Tass-Elta).**—1969 metais minimos 300-osios genialiojo tapytojo Rembranto mirties metinės. Olandijoje paskelbti "Rembranto metai."

Šios datos proga didžiausiame šalies muziejuje — Amsterdamo valstybiniame muziejuje — nutarta surengti didelę Rembranto kūrinių parodą. Panašios parodos bus atidarytos ir eilėje kitų miestų.

Šiuo metu visame pasaulyje, olandų mokslininkų duomenimis, yra maždaug 630 Rembranto paveikslų iš jų apie 50 Olandijoje. Žymiausias didžiojo dailininko drobių savininkas yra Amsterdamo valstybinis muziejus, kuriame yra 24 dailininko paveikslai, jų tarpe visam pasaulini žinoma drobė "Naktinė sargyba".

Scranton, Pa.

Pradžioj šio mėnesio susirgo M. Truikienė. Pajutus skausmus krūtinėj ir rankose, telefonu pašaukė gydytoją. Gydytojas įsakė ramiai sėdėti iki jis pribus. Atvykęs gydytojas nuvežė ją į ligoninę.

Ligos priežastis: širdies sunegalavimas. Ligonė labai silpna ir jai net sunku per telefoną kalbėti.

Labai gaila geros draugės, kad ją ta nelaimė ištiko. Linkiu greitai ligą nugalėti ir tuoj pasveikti.

Artimas

Prancūzijos kunigai reikalauja reformų

Paryžius. — 332 Prancūzijos katalikų kunigai savo asamblėjoje priėmė rezoliuciją, kurioje jie reikalauja Romos katalikų hierarchijoje pažangių reformų.

Katalikų masės pritaria reformoms, kokias kunigai siūlo.

Kriminalizmas auga

Paryžius. — 1968 metais Paryžiuje ir jo apylinkėse buvo įvykdytos 244 žmogžudystės ir pasikėsinimai, 72 bankų, parduotuvių bei butų apiplėšimai ir daugiau kaip 200 ginkluotų užpuolimų.

HELP WANTED--MALE-FEMALE

MEN NEEDED. To learn food processing. Company building new plant in Woodbridge. Employment would be in Newark until new plant is ready. Good salary and benefits. Call Mr. Blake. 201-642-5520. Newark, N. J. (4-10)

ROLL FROM OPERATORS

Rapidly growing non-defense sheet metal firm requires experienced roll form operators on Yoder and Tishken machines.

Some set-up exp. necessary. Good working conditions plus excellent starting rate plus incentives and fring benefits. Apply 8 AM to 4 PM. Or call for appointment. REPCO PRODUCTS CORP., 7400 State Rd. DE 8-1110. (4-5)

NURSES. Excellent starting salaries. Expected raises in July 1969. Medical School affiliation, superb retirement and leave plan plus insurance and other benefits. 500 bed surg-medical Hospital. Contact: Anne Yankus, Chief nurse. EV 2-2400. Ext. 205. Mon. thru' Fri. An equal opportunity employer. (4-10)

ACCOUNTS RECEIVABLE BILLING CLERK

with some knowledge of bookkeeping. Must type. 4840 Chestnut St. GR. 6-2108. Mr. Scott. (4-8)

WOMAN. For modern union laundry plant. No experience necessary. Steady work. Apply LANDY TOWEL & LINEN SERVICE Blair & Schuylkill Ave. (1-6)

NURSE

Companion, some knowledge of nursing. 24 hr. duty. Two days off per week. PO 9-1992. 10 AM-5 PM. (1-7)

HOUSEWORK — COOKING.

Wynnewood Experienced only. $70 salary. 4 adults. 5 days. 11 AM. till after dinner. Sleep out. Refined. Recent and local references reqd. Call MO 7-5974 (6-10)

SEWING Teacher. Pos. open for woman with knowl. of sewing. Co. offers excel. working conds. Sal. & comms. on sales. 5-day wk. Paid vacation, paid holidays. Employe benefits & stock option plans. The Singer Co., 4516 Frankford. Ave. (2-5)

KEYPUNCH OPERATOR

with diversified duties to work in pleasant. CC law office. Call Miss Bross K15—4012 (3-7)

Raginama stiprinti vienybę

Berlynas. — Rostoke (V-DR) įvykusio Pabaltijo šalių, Norvegijos ir Islandijos darbininkų konferencijos nuolatinio komiteto posėdžio dalyviai nutarė surengti XI, Pabaltijo šalių, Norvegijos ir Islandijos darbininkų konferenciją liepos 10-11 dd. Rostoke.

Konferencija apsvarstys visų pirma klausimus, kaip užtikrinti Europoje taiką ir saugumą.

Waltham, Mass. — Daugiau kaip 500 baltųjų Brandeis universiteto studentų prisidėjo prie negrų studentų sėdėjimo streiko, reikalaujant naikinti rasinę diskriminaciją.

Ragina pradėti pasitarimus

Washingtonas. — Senatorius S. Symington reikalauja, kad Jungtinės Valstijos nesiskaitytų su Saigono priešininkais taikos derybose, bet pradėtų derybas rimtai.

HELP WANTED--MALE-FEMALE

NOTICE TO READERS AND ADVERTISERS

The Equal Employment Opportunity Commission has issued a guideline that the placement of help wanted advertisements under "Male" or "Female" classified headings indicates preference or discrimination on sex and violates the Civil Act of 1964, unless sex is a bona fide occupation qualification for the job. The effective date of this guideline is uncertain because of a pending court case.

The New York City Commission on Human Rights has adopted the same policy in interpreting the human rights provisions of the City Administrative Code. The City interpretation is now in effect.

So that employers and employment agencies may comply with this policy, The "Laisve" will continue to make available its "Help Wanted—Male-Female" classification. The "Laisve" will also continue its "Help Wanted—Male'" and "Help Wanted—Female" classifications for advertsements excepted from the Civil Rights Act of 1964 and from the comparable laws of New York State and New York City.

For information about this policy, call or write the City Commission on Human Rights, at 80 Lafayette Street, New York, N. Y. 10013. Tel. (212) 566-5050.

OIL BURNER—SERVICEMAN.

Suburban area housing accommodations provided. Experienced. Excellent opportunity, reply by letter, stating age, experience and salary desired to:—JAMES D. RUFE, 73 E. Ashland St., Doylestown, Pa., 18901. (1-5)

FACTORY WORKERS for general work in new cosmetic plant; $2 per hour to start, paid holidays and vacation benefits.

TANGEE COSMETICS
400 Gotham Parkway,
Carlstadt, New Jersey. 935-1700. (96-105)

TRUCK DRIVERS

Deliver in Metropolitan area for large Bayonne Lumber Yard. Steady.
Call 201-437-9200. (96-102)

AUTOMOBILE Mechanic. 1st class. Paid uniforms, top wages, full benefits. To join the service team of Phila's largest Pontiac dealer. Apply: Lou Block Pontiac, 49th & Chestnut, Tony Leone, Mgr. SH 8-7400. (1-7)

ELECTRICIAN Maintenance.

Mfg. firm in S. Phila needs man exp. in trouble shooting and maint. AC and DC equipment for the 4-12 & 12-8 shifts. Liberal benefits, incl. Blue Cross & Blue Shield. Call DE 6-2000. (1-7)

ASSEMBLERS

IT TAKES A
GROWING COMPANY
TO GIVE YOU THE
CHANCE TO MOVE UP

And . . . we're one of the fastest growing manufacturers of precision testing equipment and systems. The opportunity to get ahead is here—and will depend strictly on your initiative and ability. Starting wages are excellent and the benefits are complete.

If you have a high degree of mechanical aptitude and the ability to read assembly blueprints,—

CALL 855-9545
OR APPLY TO

AMTEK/Testing Equip. Systems
8th & MAPLE STS.
LANDSDALE, PA.

An Equal Opportunity Employer (3-4)

CAR WASH ATTENDANTS

full time. Young company will pay top dollar for good men to help us grow. Paid holidays, vacations, tips. Fully automatic, no washing. Report SPARKLE KWIK CAR WASH, 816 Old York Rd., Jenkintown and Oxford Circle, Phladelphia. (3-9)

MAN

Experienced in running and repairing bindery machinery. Must be High School graduate and if possible Military service completed. Good working conditions and excellent fringe benefits. Apply SECURITY COLUMBIAN BANK NOTE INC., 55th & Sansom Sts. (4-10)

McKEES ROCKS, PA.

Mirė

Jonas Briedis

Mes reiškiame gilią užuojautą velionio sūnums ir dukrai—Edward, Albert ir Emilija, jų šeimoms, anūkams, giminėms ir draugams.

P. Paulauskienė
Anna Miller
J. K. Mažukna
J. Kvederas
J. Purtiek
Vitas Remeika
Shimketų

MILWAUKEE, WIS.

Mirus

Juliui Neumannui

Reiškiame gilią užuojautą jo žmonai Onutei, sūnui ir visai šeimynai, giminėms, draugams, pergyventi šią liūdesio valandą. Jis buvo mano geras draugas.

Antanas ir Judita Ruseckai
St. Petersburg, Fla.

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Frank Josmantas

Mirė sausio 20, 1968

Jau vieneri metai kai mirė mano mylimas vyras. Su liūdesiu prisimename jį. Ilgai jis pasiliks mūsų mintyse.

Anelė, žmona
Petras ir Edwardas, sūnūs
East Newark, N. J.

PHILADELPHIA, PA.

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Barbara Kowalchuk

Sausio 18 d., suėjo dveji metai, kai mirė mano sesutė Barbora. Ilsėkis, brangioji, Oakland kapinėse. O mes, likusieji, liūdime tavęs.

Anastasia Paukštienė, sesuo.
Eugenija Kuzen (Beniulis)
Helen Feiferienė
Karl Bieliauskas

CHICAGO, ILL.

Nikodemas Pakalniškis

Mirė sausio 18, 1968

Jau vieneri metai kai mirė mano mylimas vyras Nick, palikdamas mane ir sūnų Nicky, Jr., liūdėsyje. Ilsėkis ramiai, brangusis.

Frances, žmona
Nicky, Jr., sūnus

A. Gilman

Graži buvo dailės paroda

Brooklyne, "Laisvės" salėje, šių metų sausio 11-12 dd., Lietuvių Literatūros-Draugijos 185 kuopa surengė dailės kūrinių parodą. Paroda buvo pasekminga dalyviais ir eksponatais. Rengėjai džiaugiasi. Žodis kitas apie dailininkus ir jų kūrybą.

Štai E. V. Repšienės piešiniai. Tai nauja piešėja Amerikos progresyvių lietuvių tarpe. Ji paseka Winston Churchill. Ji išstatė pačius jos pradinius bandymus ir vieną vėlesnių. Ji turėjo jūrų švyturį, garnį prieš tiltą ir ežeriuką girioje.

Jos pradiniai piešiniai atrodo panašūs kitų pradiniams kūriniams, piešti neskiestais dažais. Bet ežeriukas giraitėje jai išėjęs arti naturališkumo. Čia jau ji parodo supratimą skiesti dažus pagal reikalą landšafto perspektyvoje. Repšienė turi gerą jausmą dailėje.

Alex Shukaitis turi originališkumą taip, kad negali iš sykio atspėti, ar jis pradinis, ar jau išsilavinęs ir piešia tokiu stylium.. Jo vaizdai matosi per "miglą," reikalaujant žvelgėjo žiūrėti į jo kūrini gerokai iš tolo. Tada atsidaro visas jo piešinio reginys. Jo piešias namas interesingas.

Ona Čepulienė išstatė eile spalvotu ir bespalvių išsiuvinėtu ir megstų kambarinės dekoracijos eksponatu. Tai numerio pirmo artistė toje dailės šakoje! Ji seka spalvų tonus ir juos derina taip, kaip piešėjas landšafte. Nepatikrinęs neatsnėsi, ar jos kūriniai piešti, ar siūlais išsiuvinėti, arba numegzti.

Prie Čepulienės fezano ir stirnos su stirnuku stovėk ir gėrėkis...

Vinco Kazlausko šeši aliejaus piešiniai atkreipia atidžia tuo, kad Vincas ryžosi išlaikyti gera perspektyvą landšafte. Jis pasirinko piešti tuos obiektus, kurie tesiasi i toli, kaip upė, kelias, arba net ir ilga tvora. Tas duoda giluma piešiniui ir padaro ji interesingu, nes "toli" matai.

Bet Kazlauskas turėio keblumo su spalvų skiedimu. Jis piešė ir tolimus daiktus ta pačia tiršta spalva, kaip ir artimus.

Ilsė Bimbienė tai jau aukšto rango audeklų dailinimo piešėja. Ji jau taip įmudus piešti tos šakos piešinius, kad ji gali dviemis ar trimis šenetuko brūkšniais atvaizduoti ta daikta, arba gėle, kuria ji turėjo mintvie. Tu žiūrėsi ir sakysi: "Taip, tas daiktas tas, ta gėlė ta."

Nestebėtina, kad Lietuvos audeklu pagražinimo industrija namėgo net kelis jos piešinius ir pavartoio juos pagražinimui savo audeklų.

Bimbienė turėio išstačiusi ir Antano Bimbos portreta. Čia tai jau matosi jos bandymo itemptos pastangos. Bet jei prie portreto pastovi į jį žiūrėdamas, panašumas pradeda mažėti tiems, kurie Bimba pažista per eilę metų. Žvelgėjas pradedi būti kritiškas ir baugintis, kad panašumas visai nepabėgtu.

Priežastis gal yra tame, kad portretas labai artimas fotografijai. Jis neturi jokios paslapties, kurią portretų piešėjai naudoja, portretą nupiešdami taip piešėlių kombinacija, kad žvelgėjas esi priverstas tūlas portreto dalis pats pridėti nejučiomis, nežinodamas, kad tu tą darai, padarydamas portretą pilnai tau pažįstamu... Rembrandt taip darė.

Bet... Ilsė gera meistras ir šioje dailės šakoje.

Vincas Venckūnas suteikė savo išnašumus, gausybę eksponatų. Kiek jis čia jų pristatęs, kiek jis jų pridirbęs, kad visa ši paroda tampa lyg ir vieno dailininko kūrinių paroda—arba stačiai galima šią parodą pavadinti "Vinco Venckūno droštų eksponatų muziejus"! Kiek jo čia daiktų buvo, tai tu nesuskaitysi. Sakysim, penkiasdešimt? O, tai ne. Šimtas jų? Irgi ne. Mat, suskaičiau jų 50, bet tūli pavieniai susideda gal iš dešimties atskirų dalių. Pavyzdžiui, vienas motyvas būk arklys, asilas, ar kas, turi tiek pridėčkų, kad jis vienas pasidaro savaimi paroda.

Visi Venckūno eksponatai namu-kambarių praktiški dekoratyviniai dalykai — lempos, dėžės ir dėželės, kielikai, taurės, lėkštės, puodai ir puodeliai, ir kitokie ornamentališki dalykai, pavaizduojanti tai gyvulius, tai paukščius, ir net žmones.

Visi jo dalykai iš medžio ir dažyti įvairiausiomis spalvomis.

Bet pas jo eksponatus trūksta specifiškumo. Jo liūto, tigro ir katės neatskirsi vieno nuo kito. Arklys, asilas. ar mulas pas jį tas pats. Paukščiai irgi neturi individualumo. Varną vargu atskirsi nuo vištos arba anties.

Tiesa, Venckūno kūrinius gali pavadinti arba prilyginti abstrakčiai dailei, kaip Pablo Picasso dirba. Tik tiek "mažas" skirtumas, kad jeigu Pablo Picasso turėjo mintvje arklį, piešdamas keliais abstrakčiais brūkšniais, tai tu klaidos nepadarysi žiūrėdamas — matysi toki arklį, kokį jis norėjo, kad tu matytum.

Venckūnas padaręs daug ir biustų—daugybę; vieni jų maži, kiti arti naturalios mieros. Šiame atvejyje irgi ta ypatybė. kad įmatomo skirtumo, individualumo tarp vienos statulos-biusto ir kitos nėra. Todėl negali sakyti, kad šitas biustas to, o anas ano.

Bet Venckūnas yra ypatingas liaudies dailininkas ir kitame kame. Jis sakėsi žingeidaująs daile iš mažens, bet nesąs ėmęs jokios pamokos iš kito asmens, net nesąs skaitęs jokio dailės technikinio vadovėlio! Viską dailėje bandęs surasti pats per save. Tame jis tai iau stebėtinas žmogus, kad bandė išrasti tuos dalykus, tas drožimo taisykles, kurios jau išrastos tūkstančiai metų atgal.

Vincas Venckūnas gimęs Lietuvoje prie arba arti Kapsuko (Marijampolės).

Valerija Venckūnienė išstatė dvi megztas lovos užklodės. Jos net kelių spalvų, vilnonės; gabiai sumegztos kvadratiniais sklypeliais "grandmother's" kilpelėmis. Vienai duoti šviesiai geltoni pražambūs ruožai, padaranti užklodę dar gražesne.

May Stevens patiekė vieną gal metro pločio vandeninės spalvos eksponatą, ant balto popieriaus. "Background" uždėtas tamsiai mėlynas, ant kurio nupieštos figūros. Viena militarinė figūra, ruda, bet be veido, tik kepurė, kur reikia. Policisto figūra nupiešta mėlynai, irgi be veido, bet su kepure, kur reikia. Darbininko figūra vienmarškinė — be veido. Baltas senis pačiame viduryje, "Boston Bull' su šuniu ant kelių. Per visą piešinį sunkiai įmatoma žalsva spalva išrašyta: "Big Daddy Paper Doll."

Čia jau reikia socialinio ir politinio supratimo, jei nori iššifruoti šio piešinio reikšmę. O gal turi manyti taip, kaip tu nori. Pavyzdžiui, tūlas asmuo paklausė Pablo Picasso, ką vienas jo piešinys reiškia. Picasso jam atsakė: "Gi žiūri ir matai; ką aš galiu tau apie jį išaiškinti?"

Rudolfo Baraniko "Napalm Elegy Collage" šiurpulingas kūrinys, o gal fotografijos atkarpos "pin-up," o gal jis jį piešė purkštuku, "airbrush."

Čia Rudolfas atskleidžia ta karo pabaisa, kurioje pakliuvęs laipsniškai sudega kančiose. Prieš tokią karo pabaisą sukilo daug net ižymių žmonių — dailininku, mokytojų, studentų ir kitų. Jie net demonstravo prie Dow industrijos, reikalaudami, kad būtų sustabdytas dirbimas to baisaus skysčio, kuris pavartotas ir šiame Vietnamo kare.

Robertas Feiferis išstatė tris eksponatus. Ką gi, užbaigtas meistras piešimo dailėje. Jei nori išmokti piešti, paklausk jo.

Roberto piešinys, kur jauna motina maitina kūdiki krūčia, gyvas ir jausmingas, net galima pasakyti, kad jis skulptūriškai padarytas, nes turi gerą trečiąjį plotį, gilumą. Spalva pilka ant balto.

Kitas jo piešinys Lietuvos anų laikų kaime gryčia, su gonkomis ir gėlynėliu už lentinės tvoros. Čia dešinėj matosi ir toji "milijono sykių" paliestoji svirtis, ir tvartas. Jausmingas reginys tam, kuris tokioje atmosferoje augęs be didelio vargo.

Feiferis labai meistriškai parodė ir "lietuvišką" žiemą. Toks naturališkas reginys žiemos, su gausybe sniego; erdvė tikra žieminė. šalta.

Bet man atrodo, kad Robertas mums pasakė "pasaką" šiame atvejyje. Mat, čia matosi net keturios iškrikusiai statytos stubelės. ne kaip nors diametriškai, paeiliuje, ne kaip anais laikais buvo matomos tokios stubelės, nes tada Lietuvoje kiekvieno žemė buvo kvadratiniai pažymėta, tai ir stubas prisiėjo statyti sekant žemės plotą, kad ir viensėdijoje.

Šis Roberto piešimo reginys daugiau atrodo į šveicarišką "hamletą," tik sulietuvintas, nes ant stubelių stogų užžargyti gėveliai, tas lietuviškas padaras. Bet čia ir jo medis neatrodo įprastu lietuvišku — ne klevas, ne beržas, ar uosis, ale panašus į New Yorko apylinkėje augančią vyšnia—"wild cherry."

Frank Yakščio išstatyti trys piešiniai. Vienas realus, namo vidus. Visi trys verčia žiūrėtoją prie jų pastovėti ir pamąstyti...

Aiškiai matosi namo vidaus piešinyje, jog F. Yakštis dėjo dideles pastangas atžymėti kuo tikriausiai realų objektą, nepraleisdamas mažiausių smulkmenų. Tas padaro atvaizdą įdomiu, interesingu.

Kituose kūriniuose Yakštys rodo gilaus svajojimo. Jo piešinyje "devastation" — pūstynėn paversta apylinka — verčia žiūrėtoja susidomėti tuo, kas atsitinka žemės plotui, kai gamtos audra per ji pereina. arba napalm karas ji paliečia. Nieko nelieka — nei vieno lapelio ant medžio.

Dausos fantazijoje Frank Yakštis statosi greta Čiurlionio. Kaip poezijoje jis galėjo skraioti beribėje erdvėje, taip šiame piešinyje. žiūri ir negali prieiti prie išvados, ar čia erdvėje, ar fantaziškas landšaftas, banguojantys beribiai laukai nesuskaitomomis spalvomis...

A. Gilman

Didelė vakarienė, šauni dainų ir muzikos programa ir šokiai susitikime su svečiais iš Lietuvos

Visos abejonės jau išblaškytos, svečiai iš Lietuvos yra pribuvę ir važinėja po mūsų Ameriką, susipažįsta su jos miestais ir žmonėmis. Tai grupė iš 22 asmenų iš visų darbų, užsiėmimų, profesijų ir pašaukimų—nuo vieno iš įžymiausių Lietuvos operos dainininkų **Eduardo Kaniavos** iki Šiaulių fabriko "Verpstas" darbininkės **Onos Gabrielaitienės,** arba nuo filosofo **Augenijaus Meškausko** iki mokytojos iš Obelių **Onos Minkevičiūtės!**

Svečiai sustos New Yorke tiktai grįždami į Lietuvą sausio 25-28 dienomis. Pasinaudojant šia nepaprasta, istorine proga, yra ruošiamas su jais viešas visuomeninis susitikimas 26 dieną, sekmadienį. Susitikimas bus formoj žavingos dainų ir muzikos programos, gausios vakarienės su vaišėmis ir paskui šokių.

Susitikimas ruošiamas **Maspetho Lietuvių Piliečių Klubo salėje,** 69-61 Grand Ave., Maspethe. Vieta iš visur lengvai pasiekiama , nes Maspethas yra Brooklyno priemiestis.

Laikas: Meninė programa prasidės 2 val. po pietų. Vakarienė 6 val., o paskui šokiai iki vėlumos.

Įėjimo dovana: tik į meninę programą $2, į programą ir vakarienę $6 asmeniui.

Pasinaudokite šia nepaprasta proga susitikti su svečiais iš Lietuvos. Visi kviečiami, visiems durys atdaros!

Rengėjai

Pasitikome svečius iš Lietuvos

Pirmadienį pusė po pirmos po pietų didžiuliu tarybiniu lėktuvu į Kennedy Airportą pribuvo didelė graži grupė turistų iš Lietuvos. Reikia pasakyti, kad iki pat pirmadienio dar vis nebuvo tikrai aišku, jog svečiai pribus. Mat, išdavimas jiems vizų Amerikos ambasadoje buvo užvilktas beveik iki paskutinės dienos.

Gan didelė vietos lietuvių grupė nusiskubinome į aerodromą svečius pasitikti. Taip pasitaikė, kad jiems persikėlus į National Airlines stotį, reikėjo keletą valandu laukti leidimo į Philadelphiją, tai mums buvo proga su svečiais gerai susipažinti ir pasikalbėti. Kiekvienas jų pasakojo apie savo susidomėjimą kuo plačiausiai ir daugiausiai pertas kelioliką dienų apvažinėti ir pamatyti mūsų Ameriką. Jie yra daug skaitę, daug girdėję apie šį kraštą, o štai dabar turi progą jį savo akimis pamatyti ir su jo žmonėmis susitikti. Nereikia nė aiškinti, jog svečiams būsią maloniausia susitikti su Amerikos lietuviais.

Deja, kaip atrodo, tų progų nebus per daugiausia. Mat, laiko mažai, iki kai kuriuose miestuose bus galima apsilankyti, o ir ten lietuviai iš anksto apie atvykimą nežinojo, tuo būdu bus sunku sukviesti didesnes lietuvių mases su svečiais susitikti. Gal tiktai New Yorke ir Chicagoje bus suruošti platesni susitikimai su lietuviais.

Be to, atvykę kaip turistai, svečiai turi prisilaikyti nustatyto maršruto, kur eiti ir ką pamatyti pribuvus į miestą.

Jau pereitame "Laisvės" numeryje buvo paskelbtos daugumos svečių pavardės, bet ne visų. Ten nebuvo pažymėti žurnalistas Feliksas Strumila, vertėjas Kirvaitis, žurnalistas Karinauskas ir žemės ūkio specialistas Bastis.

Dar kitas surprizas: ne su grupe, bet kartu tuo pačiu lėktuvu atskrido mokslininkas-fizikas Algirdas Šileika. Jis čia atvyko keturiems mėnesiams studijų reikalais. Apsistojimo vieta būsianti Providence, R. I. Vadinasi, turime net 22 svečius iš Lietuvos!

Reporteris

Morton Sobell iš kalėjimo paleistas

New Yorkan atvyko iš kalėjimo paleistas Morton Sobell, kaip šnipas nuteistas 30 metų kalėjiman. Tuo metu buvo nuteistas mirčiai ir 1953 m. elektros kėdėje sudeginti Julius ir Ethel Rosenbergai.

M. Sobell išbuvo kalėjime apie 18 metų. Dabar federalinis teismas pripažino, kad jau jis pakankamai išbuvo kalėjime.

Reporteriams Sobell ir jo žmona pareškė, kad jis ir Rosenbergai nebuvo šnipai ir neteisingai apkaltinti. Ateityje tai bus įrodyta.

Newyorkiečiai vyks masiniai į demonstraciją prieš karą

Girdėjome, kad sekmadienį į prezidento Nixono inauguraciją yra pakviestos trys poros dipukų. Didelis čia dalykas!

O mes galime pasakyti, kad į Washingtoną tomis dienomis vyks masės New Yorko žmonių, kurių tarpe bus nevienas doras lietuvis, mylintis taiką.

Šeštadienį, sausio 18 d., ir sekmadienį, sausio 19 d., busai vyks nuo Union Sq., kurie nuveš į Washingtoną ir atgal už $8. Grįš atgal iš Washingtono sekmadienio ir pirmadienio naktį. Sakoma, kas norės pernakvoti Washingtone, bus galima gauti nakvynes nemokamai. Busai išeis iš New Yorko 7 val. ryto, o grįš 11 val. vakare.

Tikslas vykimo į Washingtoną — demonstruoti prieš karą Vietname. Sekmadienį bus mobilizacija demonstracijai ir vakare bus kontr-inauguracijos balius. Kas pasiliks pirmadienį, galės matyti inauguracinę parodą iš specialaus prieš-karinio stebėtojų sektoriaus.

Bilietus busui reikia užsisakyti iš anksto pas Fifth Avenue Vietnam Peace Parade komitetą, 17 East 17 St. Telefonas: 255-1075.

I. M.

TSRS planas gauna J. T. pritarimą

Jungtinių Valstijų atstovas Jungtinėse Tautose J. R. Wiggins teigia, kad Tarybų Sąjungos pasiūlymas Vidurryčių krizės klausimu gauna Jungtinėse Valstijose pritarimą.

Tarybų Sąjunga siūlo,kad TSRS, Prancūzija, Anglija ir Jungtinės Valstijos sutartinai veiktų arabų ir Izraelio taikos reikalu, taipgi priverstų Izzraelį pasitraukti iš okupuotų arabų žemių.

Sveikinimas

Sveikinu su naujaisiais 1969 metais visus "Laisvės" darbininkus. Daug sekmės visiems ir kad šie metai atneštų taiką liaudžiai.

Julia Werner
Cleveland, Ohio

Sezoninis Sveikinimas

Sveikinu laikraštį "Laisvę" su naujaisiais 1969 metais, visus jos darbuotojus, rėmėjus. Linkiu, kad būtumėt sveiki ir laimingi.

Sveikinu ir mielus brolius, gyvenančius T. Lietuvoje, Simą, Vincą ir Kazimierą; pastarasis skaito "Laisvę," Vilkijos apylinkėj.

Eleanora Sungailienė
Brooklyn, N. Y.

Wm. Sanders laimėjo prieš deporaciją

Sausio 10 d. Imigracijos Tarnyba paskelbė, kad William Sanders paliekamas ramybėje, jam 16 metų grąsinamas deportavimas panaikintas.

1953 m. Sanders buvo areštuotas ir nuskirtas deportuoti. Amerikinis Sveturgimiams Ginti Komitetas visą laiką jį gynė ir labai laimėjo.

Makartizmo reakcijos siautėjimo laikais Sanders buvo kaltinamas, kad jis 1936 m. lankė keturis Komunistų Partijos susirinkimus, kaip nepilietis. O jis pirmiau manė paveldėjęs tėvų pilietybę, nes buvo atvežtas 1903 metais mažas vaikas. Dabar jis turi 71 metus amžiaus. Pasirodė, kad jis nepaveldėjo pilietybės. Jis yra 2-ojo pasaulinio karo veteranas.

Sveikina iš Meksikos

Motiejus Klimas atsiuntė laisviečiams sveikinimą iš Meksikos kalnyno, kur iš kalnų teka karšto vandens upė Rio Caliente.

Šiuo metu ten randasi 25 asmenys iš įvairių Amerikos valstijų.

Motiejus gėrisi kalnų ramumu ir tropišku vaisių skanumu. Žada ten būti iki vasario 4 d., o po to — dar pats nežino kur. V

Tarp Lietuvių

Pereitą sekmadienį, "Laisvės" salėje (rodyme filmų) dalyvavo brooklynietis **Kazimieras Milenkevičius.** Jis įteikė laikraščiui "Laisvei" **$100.** Sako, kad esąs suvirš 80 m. amžiaus, tad ta proga nori ir paremti mūsų spaudą. Tai gražus pavyzdys ir kitiems mūsų geriesiems prieteliams. Kazimieras Milenkevičius kas metai gražiai paremia savo mylimą laikraštį "Laisvę." Linkime jam dar ilgus metus — gyventi — **Ilgiausių metų!**

"L." Adm.

REIKALINGA
REIKALINGA MOTERIŠKĖ (VIDURAMŽIAUS) PRIE VALYMO DARBO. DVI VALANDAS, NUO 6 IKI 8 V. RYTO. DĖL DAUGIAU INFORMACIJŲ PRAŠOM KREIPTIS Į WHITE HORSE TAVERN, 86-16 JAMAICA AVE., WOODHAVEN, N. Y. TEL. VI 6-9519.
(3-4)